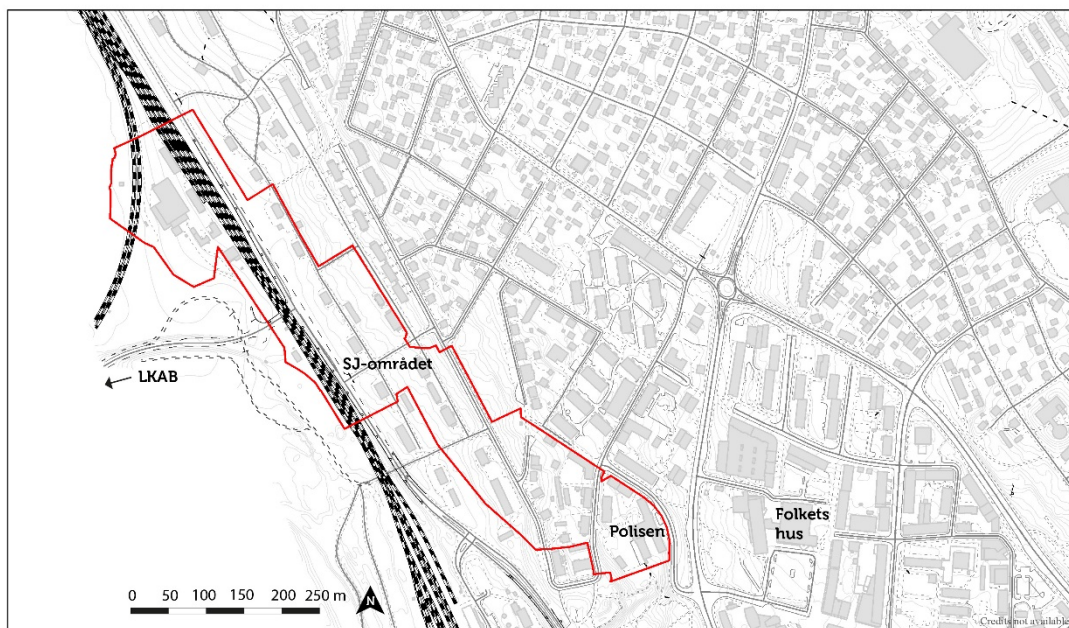

Detaljplan för GRUVSTADSPARK 2, ETAPP 3 Del av SJ-området m m Kiruna kommun Norrbottens län

Upprättad september 2017

ANTAGANDE

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	3
Vad är en detaljplan?	3
Planprocessen	4
Planhandlingar	4
Planens syfte och huvuddrag	4
Bakgrund	5
Plandata	6
Tidigare ställningstaganden	7
RIKSINTRESSEN	13
Riksintresse kulturmiljövård	13
Riksintresse värdefulla ämnen och material	13
Riksintresse kommunikationer	13
FÖRUTSÄTTNINGAR, FÖRÄNDRINGAR OCH KONSEKVENSTER	13
Bebyggelse	13
Stadsbild	19
Rekreation	20
Sociala aspekter	21
Natur	21
Kultur	23
Service och verksamheter	25
Trafik	25
Dagvatten	28
Miljöförhållanden	28
Förorenad mark	29
Radon	30
Störningar	30
Teknisk försörjning	30
Avfall	30
Utveckling och avveckling	31
SAMMANFATTNING AV MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING	34
GENOMFÖRANDE	43
Organisatoriska frågor	43
Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser	44
Ekonomiska frågor	44
Tekniska frågor	45
Konsekvenser av planens genomförande	45
ÖVRIGT	46
MEDVERKANDE	46

INLEDNING

Vad är en detaljplan?

En detaljplan är ett verktyg för kommunen att reglera hur mark- och vattenområden ska användas. Genom en detaljplan styrs till exempel hur allmänna platser och kvartersmark ska användas samt hur bebyggelse får utformas och placeras. Det är kommunen som beslutar om att en detaljplan ska tas fram eller antas. Detaljplanen gäller tills den antingen upphävs, ändras eller ersätts av en ny detaljplan. Detaljplaner används som underlag vid bygglovshandläggning.

Planprocessen

Planprocessen regleras i Plan- och bygglagen. Detaljplanen handläggs med utökat planförfarande enligt Plan- och bygglagen (2010:900) och planprocessen genomförs på följande sätt:

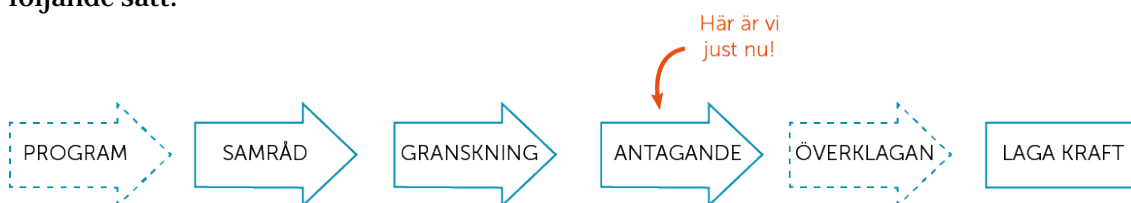

Bild 1. Bilden visar processen för en detaljplan med utökat planförfarande.

En planprocess kan påbörjas genom att ett så kallat planprogram upprättas. Ett planprogram ger i ett tidigt skede information om ett pågående planarbete genom en beskrivning av utgångspunkter och mål för planläggningen. Ett planprogram tas fram i de fall då det bedöms kunna underlätta det fortsatta detaljplanearbetet. Genom ett så kallat programsamråd samlar kommunen in synpunkter som underlag för den fortsatta planläggningen.

När en första version av detaljplanehandlingarna finns färdiga kan dessa samrådas efter beslut i kommunstyrelsen. Under samrådet får myndigheter, sakägare och andra som berörs av det som planeras möjlighet att ta del av planhandlingarna. Planförslaget är tillgängligt för alla som vill ta del av det. Syftet med samrådet är att ge möjlighet till insyn och påverkan samt att samla in synpunkter som bidrar till ett så bra beslutsunderlag som möjligt. Samrådet ska kungöras och samrådstiden ska vara minst tre veckor. Efter samrådet sammanställer och bemöter kommunen de inkomna synpunkterna i en samrådsredogörelse. Därefter tar kommunen också ställning till om, och i så fall hur, planförslaget ska bearbetas.

Efter samrådsskedet hålls planförslaget tillgängligt för granskning efter beslut i kommunstyrelsen. Granskningen ska pågå under minst tre veckor och under granskningstiden ska kommunen hålla förslaget tillgängligt för alla som vill granska det. En underrättelse ska anslås på kommunens anslagstavla och finnas tillgänglig på kommunens webbplats. Inför granskningen ska kommunen också underrätta de som berörs av förslaget och de som lämnat synpunkter under samrådet. Synpunkter som kommer in under granskningstiden sammanställs i ett granskningsutlåtande med kommentarer från kommunen. Planhandlingarna bearbetas vid behov.

Detaljplanen godkänns av kommunstyrelsen och antas sedan av kommunfullmäktige. Den som inte senast under granskningstiden har lämnat någon skriftlig synpunkt på

förslaget kan förlora rätten att överklaga beslutet att anta planen. Detaljplanen vinner laga kraft tidigast tre veckor efter att antagandebeslutet tillkännagetts på kommunens anslagstavla. Detta gäller under förutsättning att detaljplanen inte överklagas eller överprövas. Detaljplanen kan överprövas av länsstyrelsen om de anser att kommunens antagandebeslut inte kan godtas, detta innebär att antagandebeslutet upphävs.

Planhandlingar

Denna detaljplan består av följande planhandlingar:

- Plankarta med planbestämmelser (blir juridiskt bindande när detaljplanen vinner laga kraft)
- Planbeskrivning

Till detaljplanen hör även:

- Miljökonsekvensbeskrivning
- Fastighetsförteckning
- Grundkarta
- Samrådsredogörelse
- Planprogram

Planens syfte och huvuddrag

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för fortsatt gruvbrytning genom ändring av nuvarande markanvändning till mark för gruvindustri.

Avsikten är att markens användning successivt ska förändras över tid vilket innebär att marken övergår från nuvarande användning till en så kallad gruvstadspark innan övergången till mark för gruvindustri sker. Gruvstadsparken ska, enligt avtal mellan Kiruna kommun och LKAB, vara tillgänglig för allmänheten och upplevas som ett positivt tillskott till befintlig miljö. Gruvstadsparkens utformning och innehåll styrs inte genom detaljplanen. Dess utbredning kommer att förändras i takt med markdeformationernas påverkan och avgränsning mot gruvindustriområdet sker med inhägnad.

Bakgrund

I Kiruna finns världens största järnmalmgruva under jord. Malmkroppen som

malmen bryts från lutar in mot staden vilket innebär att ju djupare brytningen sker desto närmare stadens centrum kommer gruvan. Malmen bryts med en metod som kallas skivrasbrytning vilket innebär att malmen utvinns utan att några bergpelare eller obrutna partier lämnas kvar. Det innebär att gräberg faller in uppifrån och från sidan och fyller de tomrum som uppstår. När berg faller in bildas så småningom sprickor och i förlängningen krattrar i markskiktet.

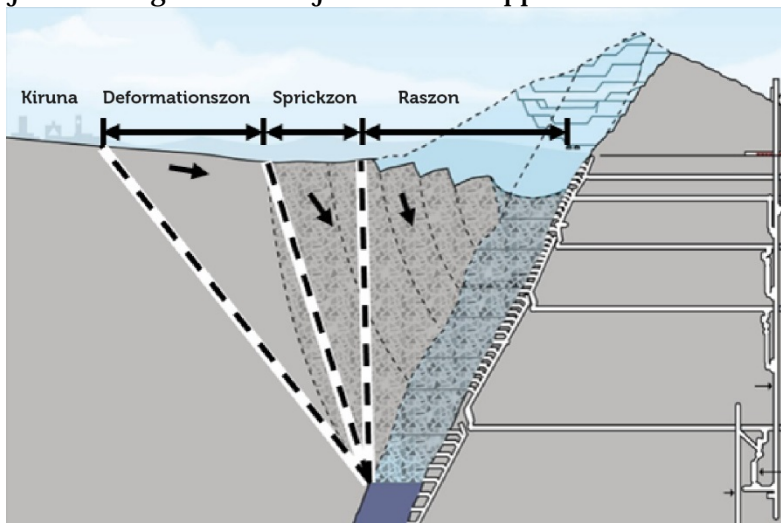

Bild 2. Malmkroppen i förhållande till staden.

Källa: LKAB, kartan är bearbetad av Kiruna kommun

Markdeformationerna orsakade av gruvverksamheten går i riktning mot den nuvarande staden. LKAB:s gruvbrytning i Kiirunavaara underjordsgruva, huvudtransportnivå 1365, påverkar markområden inom centrala Kiruna. Gruvdriften ger upphov till markdeformationer som LKAB följer genom att mäta rörelserna i marken. Gällande miljövillkor innebär att markrörelserna inte får överstiga vissa gränsvärden fastställda av miljödomstolen. Då så sker måste området utgöra gruvindustriområde enligt detaljplan och LKAB måste ha en markanvisning från Bergsstaten som tillåter sådan markpåverkan.

Deformationsprognosen, se bild 3, visar gränsen för vilket område som på sikt kommer att påverkas av den gruvbrytning som nu sker på huvudnivån 1365 meter under jord. LKAB följer deformationerna genom mätpunkter som finns på olika ställen i Kiruna och har på så vis kontroll på gränsen för miljövillkoret.

Som en följd av LKAB:s gruvdrift pågår en stadsomvandling. I syfte att skapa förutsättningar för att samhälle, gruvverksamhet och andra näringar ska kunna leva i symbios har Kiruna kommun beslutat att stora delar av centrala Kiruna ska omlokaliseras.

Det område som ligger närmast gruvan och som påverkats först av markdeformationerna kallas Gruvstadspark 1, se bild 4. Delar av bebyggelsen inom detta område har rivits och området är delvis omvandlat till gruvstadspark. Nästa del som påverkas av markdeformationerna kallas Gruvstadspark 2. Denna detaljplan omfattar ett av flera områden inom Gruvstadspark 2-området där pågående markanvändning succesivt ska övergå till mark för gruvindustri.

Bild 3. Deformationsprognoser, framtagna december 2014. Marken i området mellan gruvan och staden övergår till industrimark i takt med deformationerna. Källa: LKAB, TT/Nyhetsbyrån.

Bild 4. På bilden syns områdena för Gruvstadspark 1 och Gruvstadspark 2. Deformationsprognosen för huvudnivån 1365 är markerat i rött. Källa: LKAB, TT/Nyhetsbyrån

Plandata

Läge och areal

Planområdet är beläget nordväst om centrala Kiruna och omfattar del av det så kallade SJ-området, del av E10 och järnvägen, polishuset, bostäder, kontor, hotell samt ett område avsett för helikoptertrafik. Planområdets areal är cirka 10,5 hektar.

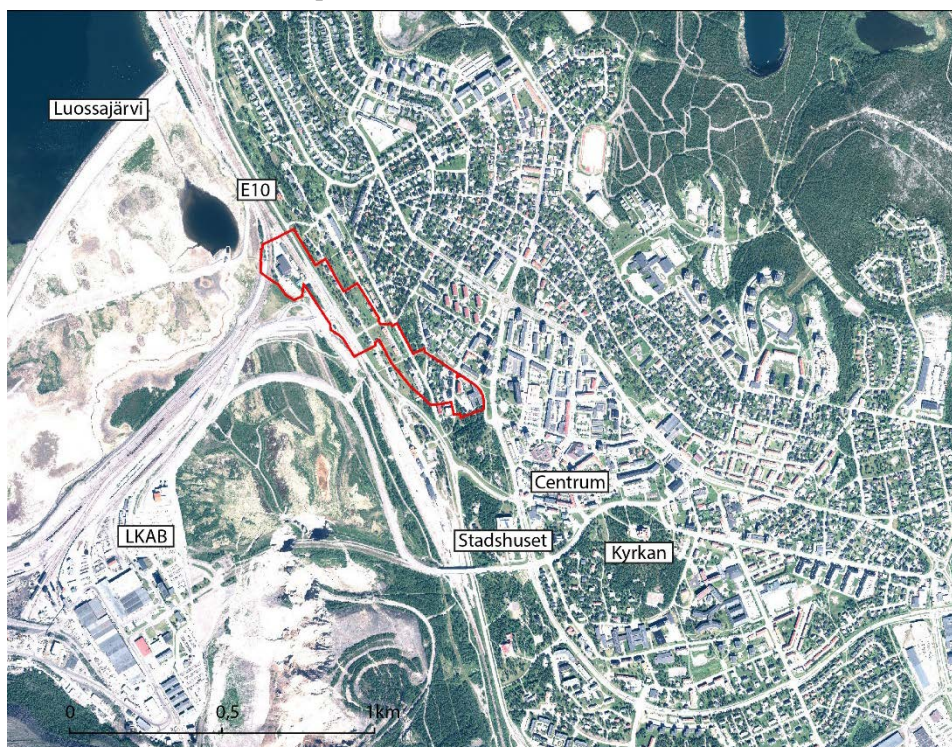

Bild 5. Kartan visar planområdet (markerat i rött) i förhållande till resten av staden.

Markägoförhållanden

Följande fastigheter finns inom planområdet:

Centrum 4:3 - Kiruna kommun
 Nedre Norrmalm 2:2 - Kiruna kommun
 Jukkasjärvi Bandel 1:35 - Kiruna kommun
 Jukkasjärvi bandel 100:1 - Trafikverket
 Kiruna 1:1 - Statens fastighetsverk
 Bolaget 11:1 - Luossavaara-Kiirunavaara AB
 Ön 1:1 - Luossavaara-Kiirunavaara AB
 Järnvägen 1:1 - Privatägd
 Finkan 4 - Privatägd
 Finkan 7 - Privatägd
 Loket 2 - Privatägd
 Loket 6 - Privatägd
 Loket 7 - Privatägd
 Loket 9 - Privatägd
 Loket 10 - Privatägd
 Loket 15 - Privatägd

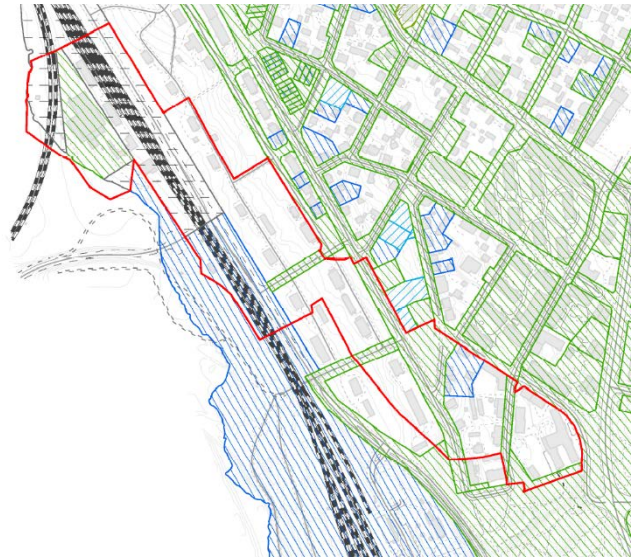

Bild 6. Kartan visar marägoförhållanden inom planområdet. Grönskraffererade områden ägs av Trafikverket. Statens fastighetsverk äger mark i planområdets nordvästra del. Övrig mark är privatägd.

Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan för Kiruna kommun

Översiktsplanen för Kiruna kommun antogs år 2002. En fördjupad översiktsplan för Kiruna centralort har upprättats efter översiktsplanens antagande och den fördjupade översiktsplanen ersätter därför översiktsplanen för området som den omfattar.

Fördjupad översiktsplan för Kiruna centralort

Den fördjupade översiktsplanen för Kiruna centralort vann laga kraft år 2014. I den fördjupade översiktsplanen ges en samlad bild av stadsomvandlingen av Kiruna centralort. Planen redovisar förändringsbehov och förutsättningar för utveckling av centralorten samtidigt som delar av centralorten ska "avvecklas" med hänsyn till markdeformationerna från gruvbrytningen i Kirunagruvan.

I den fördjupade översiktsplanen anges följande: "Stadsomvandlingen kommer att ske stegvis. Delar av det som nu är stadsbebyggelse, inom deformationsområdet, kommer att överlämnas för framtida gruvdrift. Samtidigt kommer en ny stad att växa fram i östlig riktning. Gruvstadsparker kommer att skapas i de områden som överlämnas. Nya stadsområden kommer att anläggas, vissa befintliga stadselement flyttas och befintlig stadsstruktur kommer att omvandlas i berörda delar".

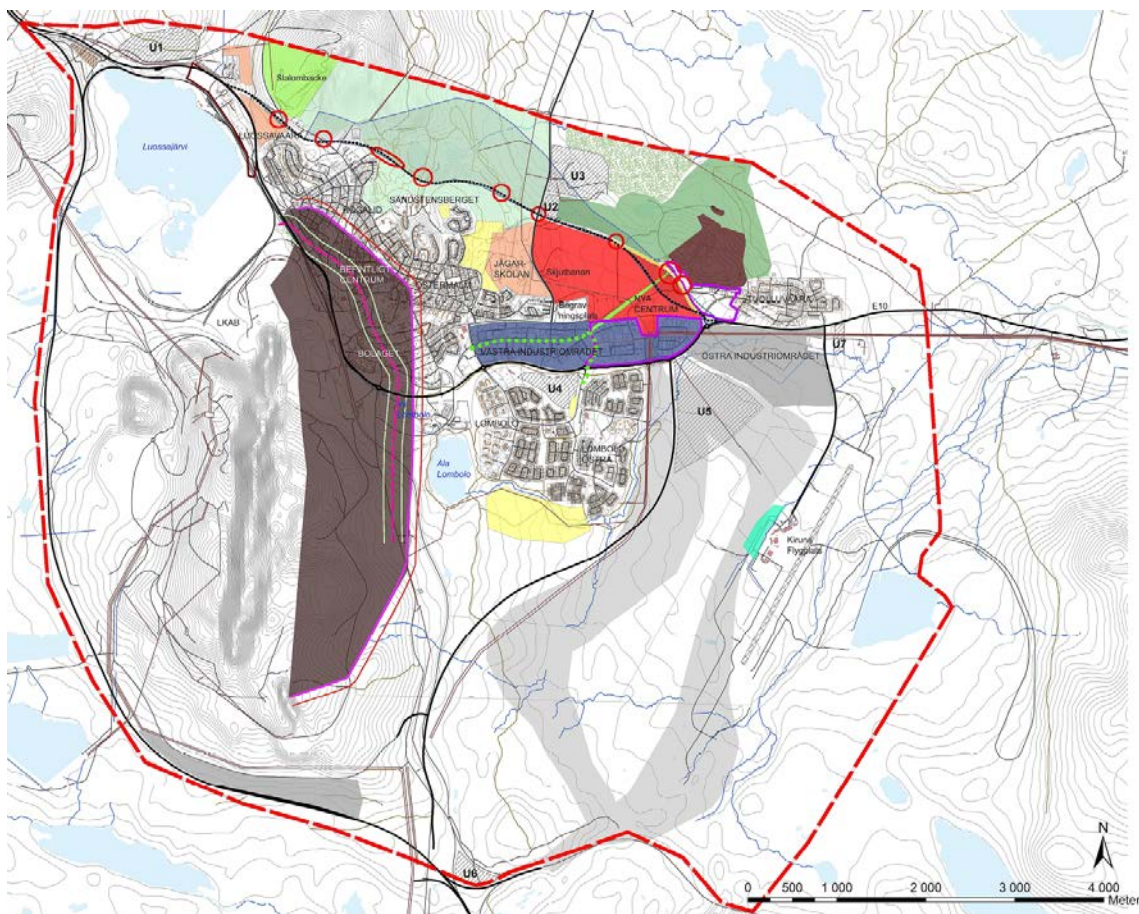

Bild 7. Karta från den fördjupade översiktsplanen som visar mark- och vattenförändringar i Kiruna centralort. Det västra, bruna området visar utbredningen för gruvans deformationer vid brytningsnivå 1365m.

I den fördjupade översiktsplanen redovisas planerade mark- och vattenförändringar inom Kiruna centralort. Området som på kartan i den fördjupade översiktsplanen redovisas som "deformationsområde Kiirunavaara 1365 m" beskrivs på följande sätt: "Området omfattar det område som enligt LKAB:s miljö tillstånd berörs av markdeformationer vid gruvbrytning på 1365 metersnivån i Kiirunavaaragruvan. Området kommer på längre sikt att utgöra inhägnat industriområde. Allt eftersom deformationszonen breder ut sig ska gruvstadsparker tillskapas, d v s en övergångszon mellan det inhägnade industriområdet och stadsbebyggelsen. Denna zon flyttas succesivt utåt, i takt med deformationen. För den befintliga bebyggelsen inom deformationsområdet, som ännu inte har planlagts som gruvindustri (med gruvstadspark), kan tidsbegränsade bygglov ges för lämpliga förändringar, som bidrar till att området bibehåller en funktion som attraktivitet. Hänsyn ska tas till kulturmiljövärden".

Större delen av planområdet är beläget inom det deformationsområde som redovisas på kartan, *bild 7*, och planförslaget för denna del har därmed stöd i den fördjupade översiktsplanen. Den del av planområdet som är belägen väster om järnvägen är odefinierad i den fördjupade översiktsplanen och ligger utanför området som redovisats som deformationsområde. För denna del avviker detaljplanen från den fördjupade översiktsplanen. Skälet till avvikelsen är att området är beläget inom det

område som avser gruvstadspark 2-området i det avtal om Gruvstadspark 2 med mera, som upprättats mellan Kiruna kommun och LKAB.

Planprogram

Ett planprogram för Gruvstadspark 2 har upprättats och godkänts år 2015.

Planprogrammet behandlar området för Gruvstadspark del 2 och syftar till att tidigt kunna fånga upp frågor och synpunkter från kirunabor och övriga intressenter.

Programmet ger en helhetsbild av vad som planeras inom området och belyser viktiga frågor att hantera i kommande detaljplaner. Detaljplaneläggningsen som följer efter planprogrammet sker etappvis.

Bild 8. Bild från planprogrammet. Det orangea området visar planprogrammets ungefärliga avgränsning för gruvstadspark 2. Det streckade gula området visar gruvstadspark 1.

Gällande detaljplaner

Planområdet omfattas av följande detaljplaner:

- Kvarteret Finkan m.m. Laga kraft: 1972-08-23. Lantmäteriets beteckning: 25-KIS/R175.
- Del av centrum, Stationsvägen m.m. Laga kraft 1980-03-25. Lantmäteriets beteckning: 25-P80/23.
- Del av kvarteret Loket i Kiruna stad. Laga kraft: 1955-08-31. Lantmäteriets beteckning: 25-KIS/R50.
- Del av nedre Norrmalm, kvarteret Växeln m.fl. Laga kraft: 1983-10-26. Lantmäteriets beteckning: 25-P83/58.

- Del av nedre Norrmalm, kvarteret Kopplet m.fl. Laga kraft: 1977-01-26.
Lantmäteriets beteckning: 25-P77/3.
- Kiruna stad del 2-5, Norrmalm-, Hermelins-, Högalid- och Östermalmsområdet.
Laga kraft: 1950-03-17. Lantmäteriets beteckning: 25-KIS/R39.
- Del av järnvägen, del av Jukkasjärvi bandel 1:14 m.m. Laga kraft: 1993-03-03.
Lantmäteriets beteckning: 25-P93/43.
- Del av Kiruna 1:1 m.fl., del av Kiirunavaara gruvindustriområde, Triangelspåret.
Laga kraft: 1997-06-16. Lantmäteriets beteckning: 25-P97/56.

Områdesbestämmelser

Planområdet omfattas av följande områdesbestämmelser:

- Jukkasjärvi bandel 1:1, Kalixfors-Riksgränsen, SJ-bebyggelse. Laga kraft: 1993-06-23. Lantmäteriets beteckning: 25-P93/108.

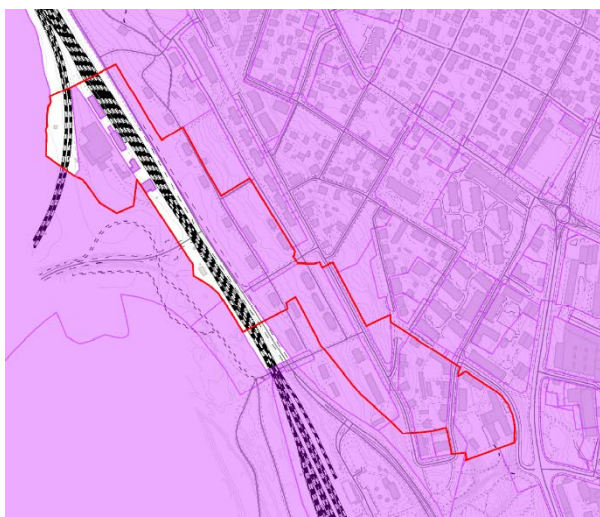

Bild 9. Kartan visar gällande detaljplaner markerat i lila. Det vita området är inte tidigare detaljplanelagt. Planområdet är markerat i rött.

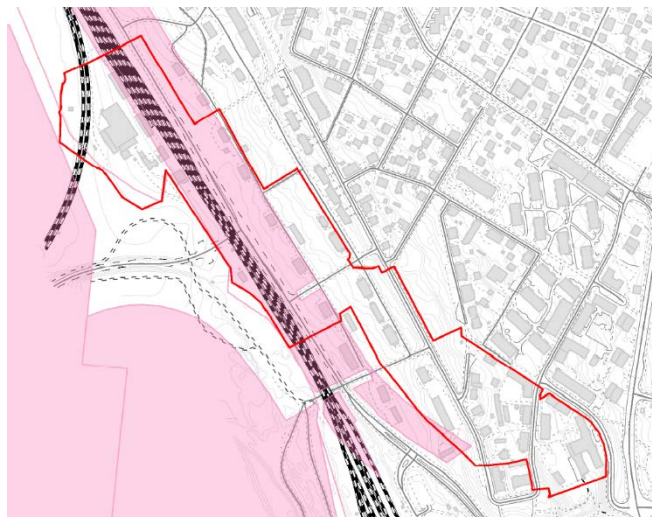

Bild 10. Kartan visar gällande områdesbestämmelser markerat i rosa. Det vita området har inga områdesbestämmelser. Planområdet är markerat i rött.

Tillstånd enligt Minerallagen(1991:45)

Enligt Bergsstaten finns följande undersökningstillstånd och bearbetningskoncession inom området:

- Undersökningstillstånd Kiirunavaara nr 2. Innehavare: LKAB. Giltigt till: 2019-02-17.
- Undersökningstillstånd Kiirunavaara nr 5. Innehavare: LKAB. Giltigt till: 2017-04-13. Prövning om förlängning pågår.
- Bearbetningskoncession Kiirunavaara K nr 5. Innehavare: LKAB. Giltigt till: 2041-12-02.

Utvecklingsplan

En utvecklingsplan för Kirunas nya stadskärna antogs av kommunfullmäktige år 2014. Syftet med utvecklingsplanen var att i dialog med aktörer som berörs av stadsomvandlingen (medborgare, kommunala förvaltningar, företag, handel, fastighetsägare samt byggare och investerare) utveckla riktlinjer och principer för utvecklingen av den nya staden. Utvecklingsplanen är inte direkt kopplad till denna detaljplan men den omnämns här eftersom utveckling och avveckling hänger ihop.

Kulturmiljöanalys

År 2014 togs "Kulturmiljöanalys Kiruna etapp 2" fram. Kulturmiljöanalysen utgörs av värderingar av och rekommendationer för bebyggelse och kulturmiljöer i Kiruna tätort. I kulturmiljöanalysen beskrivs vilka egenskaper och värden som finns i kulturhistoriskt intressanta miljöer/byggnader samt hur dessa egenskaper och värden bör vägas in i förslag till åtgärder. Kulturmiljöanalysen ligger till grund för utredning om flytt av kulturbyggnader i ett pågående projekt mellan Kiruna kommun, LKAB och länsstyrelsen.

Vision

En vision med övergripande mål för Kiruna kommun antogs av kommunfullmäktige år 2013. Visionsformuleringen ser ut på följande sätt:

"Vår övertygelse om människors lika värde är lika djup och värdefull som vår malm. Våra ambitioner är högre än våra fjäll. Våra näringar gör oss världsledande. De stora vidderna ger rymd åt ursprung och nytänkande. Vi är Kiruna".

Syftet med visionen är att skapa en gemensam bild av hur framtiden i kommunen ska se ut. Visionen beskriver bland annat att jämställdhet, hållbarhet och inflytande är frågor som är extra viktiga, dessa frågor ska därför tas med i allt arbete i kommunen. Visionen beskriver även att Kiruna ska utvecklas på ett sätt som samordnar ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Visionen består av övergripande mål som ska leda till att visionsformuleringen uppnås.

Avtal om Gruvstadspark 2 med mera

År 2014 upprättades ett avtal om Gruvstadspark 2 m.m. mellan Kiruna kommun och LKAB. Syftet med avtalet är att utgöra nästa milstolpe i samarbetet avseende stadsomvandlingen för att möjliggöra fortsatt utveckling av samhället i Kiruna och fortsatt gruvverksamhet på orten. Genom avtalet avser Kiruna kommun och LKAB att stödja och starta utvecklingen av ett nytt centrum i nya Kiruna C, mellan befintlig tätortsbebyggelse och Tuolluvaara, samt att åstadkomma en ordnad avveckling av Kirunas befintliga centrum. Kommunen och LKAB är överens om att utvecklingen av det nya samhället ska gå före avvecklingen av befintligt centrum, samt att både utveckling och avveckling måste ske genom ett nära samarbete. Detta innebär bland annat att målsättningen är att befintligt centrum ska avvecklas i takt med att nya Kiruna C byggs upp.

Behovsbedömning

I samband med att ett planarbete påbörjas görs en så kallad behovsbedömning. Behovsbedömningen är en analys för planens påverkan på miljön som leder fram till ett ställningstagande om en miljöbedömning behöver göras eller inte. Bedömningen utgår ifrån planens karakteristiska egenskaper samt typen av påverkan och det område som kan antas bli påverkat. Både enskilda och sammanvägda aspekter bedöms. Om planförslaget bedöms innebära betydande miljöpåverkan upprättas en miljökonsekvensbeskrivning.

Inför programskedet gjorde stadsbyggnadsförvaltningen en behovsbedömning för hela gruvstadspark 2-området. I behovsbedömningen bedömdes genomförandet av detaljplanerna inom gruvstadspark 2 kunna leda till betydande miljöpåverkan. Detta innebär att en miljöbedömning behöver genomföras och att en miljökonsekvensbeskrivning behöver upprättas. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om risk för betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen anser att det finns anledning att utreda och belysa många av de frågeställningar som uppkommer i den komplexa situation som Kiruna står inför i ett helhetsperspektiv. Kommunen har, med stöd av länsstyrelsen, bedömt att följande aspekter behöver behandlas i en miljökonsekvensbeskrivning:

- Stadsbild
- Kulturarv
- Trafik
- Avfall och hantering av massor
- Naturvård och vattenmiljö
- Förorenad mark
- Störningar
- Sociala aspekter

Kommunala beslut i övrigt

Följande politiska beslut, med betydelse för detaljplanen, har fattats:

- Miljö- och byggnämnden beslutade 2014-10-16, § 189, att ge samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att upprätta en eller flera detaljplan för området och att kostnaden för framtagande av detaljplanen/detaljplanerna ska bekostas av sökanden.
- Kommunstyrelsen beslutade 2015-05-18, § 144, att skicka ut förslag till planprogram för gruvstadspark 2 på samråd.

- Kommunstyrelsen beslutade 2015-10-05, § 279, att godkänna planprogram och samrådsredogörelse och att ge stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att påbörja arbetet med detaljplaner för gruvstadspark 2.
- Kommunstyrelsen beslutade 2017-02-27, § 76, att skicka ut detaljplanen med miljökonsekvensbeskrivning på samråd.
- Kommunstyrelsen beslutade 2017-06-12, § 184, att godkänna samrådsredogörelsen och skicka ut detaljplanen med miljökonsekvensbeskrivning på granskning.

RIKSINTRESSEN

Enligt Miljöbalken 3 kap 1 § ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företråde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. I den följande texten redovisas vilka riksintressen som påverkas av planförslaget.

Riksintresse kulturmiljövård

Planområdet är beläget inom ett område av riksintresse för kulturmiljövård. Enligt miljöbalken 3 kap 6 § ska mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras kulturvärden så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön.

Riksintresset motiveras och uttrycks på följande sätt:

”Stadsmiljö och industrilandskap från 1900-talets början där tidens ideal för ett mönstersamhälle förverkligades på ett unikt sätt i det oexploaterade fjällandskapet. Staden Kiruna grundades på landets då största industriella satsning, gruvbrytningen i de norrbottniska malmfälten, och har utvecklats till ett centrum för norra Norrlands inland.

Stadens silhuett och gruvberget med sin karakteristiska profil, samt utblickar mot det omgivande landskapet. Olika industriella anläggningar som visar grunden för samhällets existens, samt järnvägs miljön som berättar om en nödvändig förutsättning för dess utveckling. Den terränganpassade stadsplanen av Per O Hallman och Gustaf Wickman med dess gatunät, tomtstrukturer och öppna platser. Olika karaktärsområden med bebyggelse av hög arkitektonisk kvalitet och tidspräglade ideal och uttryck som avspeglas i både planmönster och byggande. Kännetecknande byggnader från samhällets uppbyggnadsskede och från senare delar av 1900-talet som de så kallade Bläckhornen för en arbetarbefolkning, tjänstemannabostäder och Hjalmar Lundbohmsgården. Offentliga byggnader som kyrkan, den gamla brandstationen och stadshuset. Till efterkrigstidens mer utmärkande arkitektur hör också bostadsbebyggelse av Ralph Erskine.”

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen görs bedömningen att planalternativet medför mycket stora negativa konsekvenser på riksintresset för kulturmiljö. Gruvan och dess industriella lämningar är en värdefull miljö i riksintresseområdet men gruvverksamheten innebär att industrin tar allt mer mark i anspråk vilket sker på bekostnad av riksintressets övriga innehåll. Riksintressemiljön fragmenteras successivt på värdefulla områden vilket avsevärt försvårar möjligheten att förstå helhetsmiljön. Avtalet mellan kommunen och LKAB som reglerar vilka byggnader som ska flyttas har betydelse för påverkan på riksintresset. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om kulturmiljö.

Riksintresse värdefulla ämnen och material

Planområdet är beläget inom ett område av riksintresse för värdefulla ämnen och material. Enligt Miljöbalken 3 kap 7 § ska mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen av dessa. Riksintresset för värdefulla ämnen och material tillgodoses genom att marken inom planområdet planläggs för gruvindustri vilket möjliggör fortsatt gruvverksamhet.

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen görs bedömningen att konsekvenserna för riksintresset blir positiva eftersom planens genomförande är ett viktigt steg i att säkra den fortsatta gruvdriften.

Riksintresse kommunikationer

Väg E10 och järnvägen inom planområdet är kommunikationsanläggningar av riksintresse. Enligt Miljöbalken 3 kap 8 § ska sådana anläggningar så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet. Riksintresset påverkas av planförslaget på ett sådant sätt att väg E10 och järnvägen inom planområdet på sikt inte kommer kunna vara kvar i dess nuvarande lägen.

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen görs bedömningen att konsekvenserna för den del av riksintresset som avser E10 blir små eftersom vägen kommer att flyttas. Då järnvägssträckan inom detaljplaneområdet på sikt kommer att avvecklas liksom den tillfälliga järnvägsstationen bedöms konsekvenserna som små. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om trafik.

FÖRUTSÄTTNINGAR, FÖRÄNDRINGAR OCH KONSEKVENSER

Bebyggelse

Inom planområdet finns en blandad bebyggelse bestående av flerbostadshus, villatomter, hotellverksamhet, företagskontor och samhällsservice. Planområdet omfattar följande bebyggelse:

- Polishuset innehållande Polisen, Migrationsverket och företagskontor.

- En flerbostadsbyggnad med verksamhet i bottenvåningen och en villa som nyttjas som vandrarhem på Lars Janssonsgatan.
- Hotell Kebne & Kaisa på Konduktörsgatan/Lars Janssonsgatan.
- Ett flerbostadshus på Konduktörsgatans västra sida och ett flerbostadshus på Konduktörsgatans östra sida.
- Hotell Vinterpalatsets annex
- Fyra villor med uthus/garage på Järnvägsgatans nordöstra sida.
- En flerbostadsbyggnad samt en kontorsbyggnad på Järnvägsgatans sydvästra sida.
- Tre flerbostadsbyggnader med uthus/garage på Rålsgatan.
- Fem flerbostadsbyggnader med uthus/garage på Baningenjörsvägen.
- Byggnader inom område av industrikaraktär mellan E10 och järnvägsspåret mot sjöbangården.

Beskrivningen av bebyggelsen inom planområdet görs för fyra olika delområden. Indelningen utgår delvis från de karaktärsområden som identifierats i Kulturmiljöanalys Kiruna etapp 2, se karta nedan. I den följande texten ges en beskrivning av bebyggelsens karaktär.

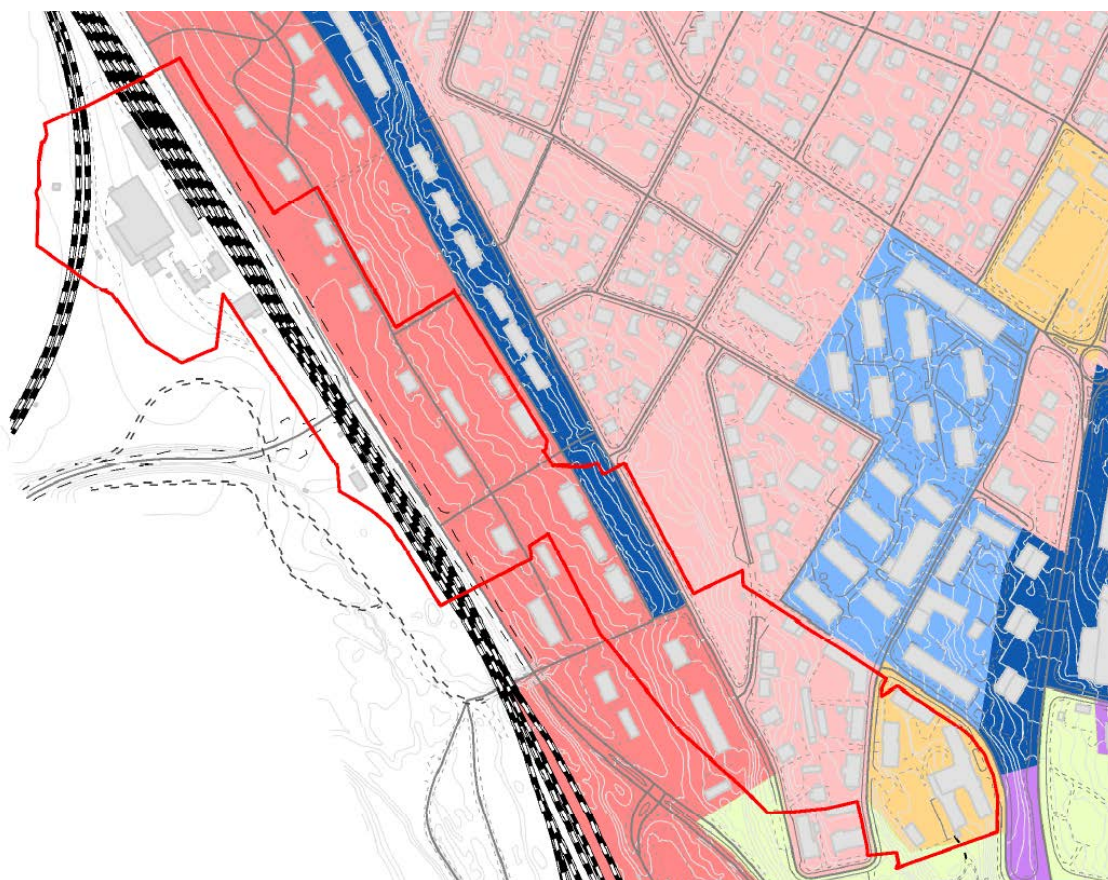

Bild 11. Kartan visar karaktärsområden identifierade i Kulturmiljöanalys Kiruna etapp 2. Det mörkrosa området är identifierat som SJ-området, det ljusrosa som Stadsplaneområdet, det gula som institutionsmiljö och det blåa som Flerbostadshusområden från 1940- & 1950-talet.

Polishuskvarteret

Området upptas huvudsakligen av en stor tegelbyggnad i fyra våningar som inrymmer Polisen, Migrationsverket samt företagskontor. I kvarteret finns även två flerbostadshus med plåtfasad varav den ena har verksamheter i bottenplan. Miljön kring byggnaderna är till största del hårdgjord och en stor del av området upptas av parkeringsytor.

Bild 12. Polishuset

Bild 13. Innergård i polishuskvarteret.

Bild 14. Flerbostadshus i polishuskvarteret

Del av stadsplaneområdet, Nedre Norrmalm

Planområdet omfattar en del av Nedre Norrmalm inom det så kallade stadsplaneområdet.

Kvarteren inom denna del är en del av den ursprungliga stadsplanen som togs fram av Per Olof Hallman och Gustaf Wickman. Den östra delen av detta delområde har en tydlig stadskaraktär som övergår i villabebyggelse i områdets västra del. Bebyggelsen är i två våningar och inrymmer både bostäder och hotellverksamhet. Villaträdgårdarna bidrar till att området upplevs som relativt grönt. Den norra delen av området utgörs av naturmark med en transformatorstation och uppvuxna trädgångar. Området sluttar åt väster och erbjuder utsikt mot gruvberget och fjällen.

Bild 15. Hotell Kebne med grön träfasad.

Bild 16. Sluttande naturmark inom planområdet med utsikt mot fjällvärlden

Bild 17. Flerbostadshus i trä.

Område med industrikaraktär

Den nordligaste delen av planområdet är ett område av industrikaraktär som i den nu gällande detaljplanen är avsett för helikoptertrafik. Området är beläget mellan E10 och järnvägsspåret mot sjöbangården. Området består av magasinsbyggnader av såväl äldre som modernare karaktär. Den modernare bebyggelsen har fasader i främst plåt. Den äldre bebyggelsen utgörs av låga trähus med röda fasader och en karaktär som påminner om bebyggelsen i SJ-området.

Bild 18. Modernare byggnad inom området med industrikaraktär.

Bild 19. Äldre del av bebyggelsen i området med industrikaraktär.

Bild 20. Vägen Sjöstranden ner mot området med industrikaraktär.

Del av SJ-området

Planområdet omfattar en del av det så kallade SJ-området. Bebyggelsen inom detta område uppfördes mellan åren 1902-1915 som bostäder för arbetare och tjänstemän på SJ. Byggnadsstilen är nationalromantisk och bebyggelsen är främst i två till två och en halv våningar med röda träfasader och omsorgsfulla snickeriarbeten. I den södra delen av SJ-området finns också ett par större trevånings flerbostadshus från 1950-talet. Dessa har putsade fasader och avviker i karaktär från resten av SJ-området. De långsmala kvarteren inom SJ-området löper parallellt med järnvägen och husen är glest placerade på en öppen, gräsklädd yta med enstaka träd. Området har inga staket eller tydliga tomtgränser, vilket ger en öppen känsla. Bebyggelsen utgörs främst av bostäder men ett av husen nyttjas som kontor för Trafikverket.

Bild 21. Trähus från 1900-talets början.

Bild 22. Husen i området har ett karaktäristiskt utseende med träfasad i rött.

Bild 23. Flerbostadshus från 1950-talet i SJ-områdets södra del.

Skyddsrum

Enligt skyddsrumskartan från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap finns tre skyddsrum inom planområdet. Dessa är belägna på följande platser:

- Järnvägen 1:1, Järnväggsgatan 23 (40 platser)
- Finkan 4, Konduktörsgatan 2-4 (48 platser)
- Finkan 7, Lars Janssonsgatan 10 (166 platser)

Förändringar bebyggelse

När markdeformationerna påverkar planområdet i sådan omfattning att avveckling måste ske kommer bebyggelsen inom området att rivas. Hur länge bebyggelsen inom planområdet kan finnas kvar beror på hur snabbt markdeformationerna utvecklas. LKAB har tagit fram en flyttidplan som visar när gruvstadspark 2-området inte längre kan nyttjas på nuvarande sätt. Den senaste prognosen från LKAB gällande köp- och flyttider är från maj 2017. Den visar att köp av fastigheter inom planområdet ska ske mellan år 2016 och 2021 och att planområdet ska vara utflyttat mellan år 2021 och 2023.

Befintlig bebyggelse får finnas kvar i strid mot bestämmelserna i en ny detaljplan. Avsikten i detta fall är att den nuvarande markanvändningen ska kunna fortgå till dess att området måste avvecklas, trots att markanvändningen i detaljplanen är gruvindustri. Befintlig bebyggelse inom planområdet kan under denna tid behöva underhållas och i vissa fall kan det därför vara motiverat att pröva en avvikelse mot detaljplanen i bygglovsskedet. Det kan till exempel röra sig om en brandtrappa som behövs för drift av nuvarande verksamhet.

Skyddsrummen kommer att påverkas när bebyggelsen inom planområdet rivs. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bevakar frågan om skyddsrum och det krävs tillstånd från dem innan skyddsrum rivs. Innan startbesked för ett rivningslov ges begär bygglovskontoret att sökanden ska lämna in ett intyg på att ansökan om avveckling av skyddsrummet är gjord till MSB.

Enligt avtalet om Gruvstadspark 2 med mera, mellan Kiruna kommun och LKAB, ska förvärv av fastigheter inom planområdet ha påbörjats innan detaljplanen antas. LKAB ansvarar för förvärv av fastigheter inom planområdet. LKAB ansvarar också för och bekostar utförandet av alla åtgärder som krävs för att genomföra avvecklingen av befintlig byggnation inom gruvstadspark 2-området. Fastighetsägare inom planområdet ersätts enligt LKAB:s ersättningsprinciper. Området ska kunna vara tillgängligt för allmänheten ytterligare en tid efter att bebyggelsen avvecklats genom att det omvandlas till en gruvstadspark.

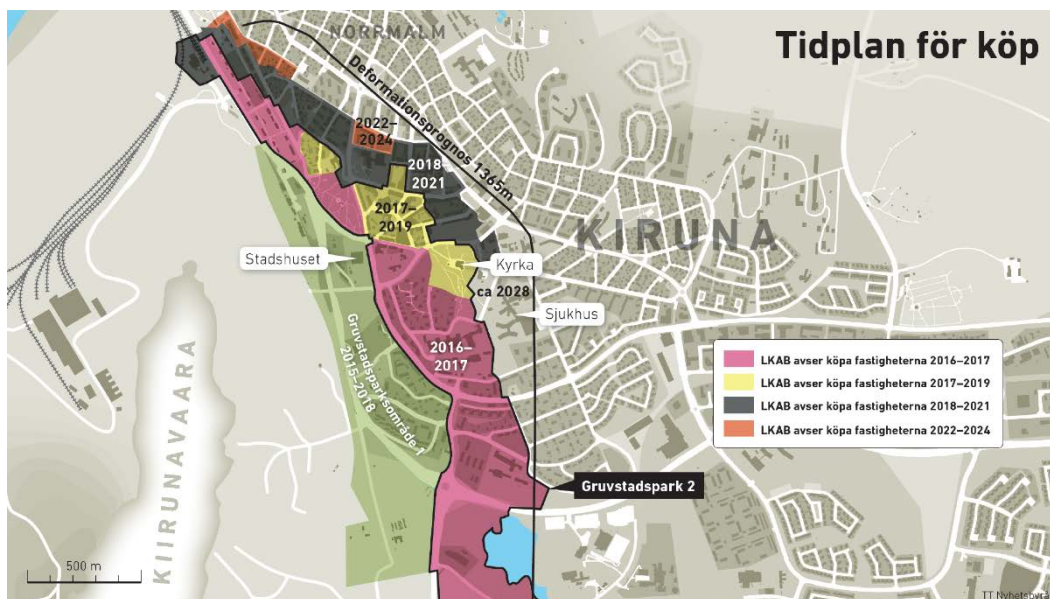

Bild 24. Bild som visar LKAB:s tidplan för köp av fastigheter inom deformationsområde 1365m. Inom planområdet för Gruvstadspark 2 etapp 3 kommer köp att ske mellan år 2016 och 2017 för huvuddelen av planområdet. Undantaget är området med industrikaraktär väster om E10 som har planerad köptid mellan år 2018 och 2021.

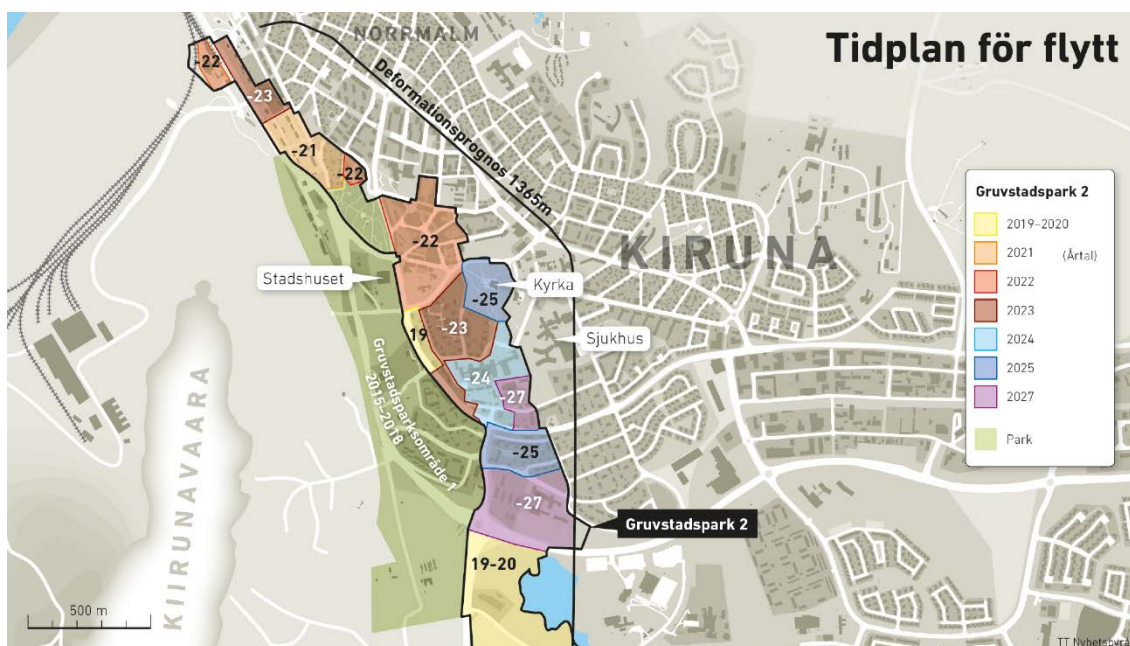

Bild 25. Bild som visar LKAB:s tidplan för flytt inom deformationsområde 1365. Inom planområdet för Gruvstadspark 2 etapp 3 kommer flytt att ske mellan år 2021 och 2023.

Stadsbild

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen bedöms konsekvenserna för stadsbilden. Planområdet omfattar ett stråk som sträcker sig från centrum diagonalt nedför sluttningen mot den gamla järnvägen. Flera skilda typer av stadsmiljöer ingår därmed, med olika stadsbildsmässiga förutsättningar, med både tät stadsbebyggelse, SJ-bebyggelsens strama men luftiga stadsbild och område vid

järnvägen med industrikaraktär. I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att den sammantagna effekten av planens genomförande får en stor negativ konsekvens på stadsbilden. I miljökonsekvensbeskrivningen görs en uppdelning av planområdet i delområden utifrån dess karaktär, i den följande texten beskrivs påverkan på delområdena enligt miljökonsekvensbeskrivningen.

Järnvägsmagasin

När byggnaderna rivs kommer området att ingå som en naturlig del i det industripräglade landskapet kring Sjöbangården. Konsekvenserna för detta delområde bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen bli obetydliga.

SJ-bebyggelse

SJ-området är en karaktäristisk del av staden och en del av detta område försvinner. Området utgör också karaktäristisk fasad för staden mot järnvägen och nuvarande E10. Eftersom dessa båda trafikstråk har eller kommer att försvinna som genomfartsstråk minskar dock områdets betydelse som stadsfasad. Idag redan öppna utblickar från bebyggelsen ovanför mot järnvägen, gruvan och fjällvärlden blir ännu öppnare. Konsekvenserna för stadsbilden inom detta område bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen bli måttliga.

Äldre flerbostadsbebyggelse samt polishuskvarteret

Terrängen i området stiger brant från järnvägen mot centrum. Från centrum är endast de övre våningarna på polishuset synliga, så stadsbilden sett från centrum påverkas endast lite av att bebyggelsen försvinner. Sett från bostadsbebyggelsen närmast ovanför området påverkas stadsbilden betydligt, då helt nya vyer öppnas mot söder och väster. Stadens struktur påverkas lokalt när stadsranden mot väster flyttas. Konsekvenserna för stadsbilden inom detta område bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen bli måttliga.

Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om stadsbild.

Rekreation

Inom planområdet finns inga anlagda lekplatser. Inom SJ-området finns dock ett fåtal icke permanenta gungställningar utplacerade. SJ-områdets öppna parklika karaktär skapar möjlighet för fria aktiviteter och rekreation i viss utsträckning. Övriga delar av planområdet består mestadels av gaturum, privata gårdar och parkeringsplatser och ger inte så stort utrymme för rekreation. I gränsen mellan SJ-området och planområdets östra del finns en långsmal grönyta med uppvuxna träd. Grönytan har inte karaktär av en anlagd park och den branta topografin gör ytan svårutnyttjad för rekreation. Den fungerar dock som ett grönt inslag i stadsbilden.

När den nuvarande markanvändningen inom planområdet inte längre kan fortgå på grund av markdeformationerna kommer avveckling att ske. Planområdet kommer under en period att omvandlas till en gruvstadspark innan övergången till mark för gruvindustri sker. Gruvstadsparken ska fungera som en övergångszon i området mellan staden och gruvan vilket innebär att ingen behöver bo granne med inhägnaden till gruvindustriområdet. Gruvstadsparken har förutsättningar för att kunna bidra till ökade möjligheter för rekreation. Gruvstadsparkens utformning och innehåll styrs inte genom detaljplanen och det är i nuläget inte bestämt hur området kommer att fungera och vad det ska nyttjas till. Hur länge området kommer att kunna nyttjas som gruvstadspark beror på malmkroppens utseende och

brytningstakten i gruvan. LKAB:s intention är att gruvstadsparken ska ha en så lång livslängd som möjligt.

I avtalet om gruvstadspark 2 med mera, mellan Kiruna kommun och LKAB, regleras vad som ska gälla för gruvstadsparksområdet som ska anordnas efter att avveckling av nuvarande markanvändning skett. Efter att rivning inom gruvstadspark 2-området skett ska området iordningställas så att det skapas en för allmänheten tillgänglig gruvstadspark. Målet är att gruvstadsparken ska upplevas som ett positivt tillskott till befintlig miljö. LKAB ansvarar för och bekostar alla åtgärder som behövs för gruvstadsparkens inrättande.

Sociala aspekter

Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver den påverkan på de sociala aspekterna som planens genomförande ger upphov till. Planalternativet bedöms medföra stora sociala konsekvenser av negativ karaktär och lämna få invånare oberörda. Samtliga av de sociala aspekter som miljökonsekvensbeskrivningen beskriver (trygghet, tillgänglighet, identitet, socialt liv, delaktighet och prioriterade grupper) riskerar att påverkas, inte minst vad gäller ekonomisk trygghet, tillgänglighet till viktiga funktioner samt fortlevnad av sociala nätverk. De prioriterade grupper som beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen riskerar att drabbas särskilt svårt. Detaljplanerna för Gruvstadspark 2-områdena och samhällsomvandlingen bedöms dock även medföra stora positiva konsekvenser då de i grunden handlar om stadens fortlevnad. Genomförs planerna med stor hänsyn till ovan beskrivna sociala aspekter finns större möjlighet till att stadens sociala liv kan återetableras och lyckas hitta nya arenor. Gruvstadspark 2 och även den nya stadskärnan kan beroende på innehåll bli ett positivt tillskott i staden som gynnar socialt liv och folkhälsa. Planens genomförande innebär stora negativa konsekvenser när flytt och rivning sker och i den efterföljande etableringsprocessen, men på längre sikt när nya samhällsstrukturer har vuxit fram kan konsekvenserna bli mindre påtagliga. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om sociala aspekter.

Natur

Stadslandskap

Inom området finns en relativt stor andel grönyta, mestadels i form av öppna ytor mellan bebyggelsen men även i form av privata villaträdgårdar. Generellt finns det en mindre andel grönytor i de delar av planområdet som ligger närmast Kiruna centrum och en större andel grönytor i den nordvästra delen där det så kallade SJ-området är beläget. SJ-området har karaktären av hus i park och detta område består till stor del av öppna gräsytor med utspridda uppväxta lövträd, bland annat rönn och björk. Bebyggelsen inom SJ-området är gles vilket ger plats åt mycket friyta för de boende. I gränsen mellan SJ-området planområdets östra del finns en långsmal grönyta med uppvuxna träd med brant topografi. Den del av planområdet som är belägen närmast centrum har en tydligare stadskaraktär och är mer kuperad, med sluttning åt väster, än övriga planområdet. Planområdets nordligaste del med industrikaraktär innehåller växtlighet i form av enstaka träd.

Stadslandskapet inom planområdet kommer att genomgå stora förändringar när bebyggelsen inom området försvinner. Utblickar mot både gruvan och fjällvärlden kan förväntas bli tydligare när inga byggnader skymmer sikten. I samband med de rivningar som kommer att ske finns det en risk att vegetation kommer att tas ned för att kunna utföra rivningsarbetet, vilket påverkar landskapsbilden ytterligare. Hur

utformningen av området kommer att se ut under den period som planområdet ska nyttjas som gruvstadspark är ännu inte bestämt och detta styrs inte genom detaljplanen.

Markförhållanden

Enligt SGU:s jordartskarta består marken inom området av morän.

Strandskydd

I planområdets närhet finns sjön Luossajärvi som omfattas av strandskydd. Enligt Miljöbalken 7 kap 13 § syftar strandskyddet till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Luossajärvi är delvis torrlagd men ett mindre vattenområde beläget inom 100 meter från planområdet gör att en mindre del av planområdet omfattas av strandskydd. Planläggningen innebär att strandskyddet inom planområdet behöver upphävas. Enligt Miljöbalken 7 kap 18c § krävs särskilda skäl för upphävande av eller dispens från strandskyddet. De särskilda skäl som bedöms vara möjliga att tillämpa i detta fall är att:

- Området behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen kan inte genomföras utanför området
- Området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området

På plankartan har området där strandskyddet upphävs markerats.

Luossajoki vattensystem

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen bedöms påverkan på naturmiljön med särskilt fokus på Luossajoki vattensystem. I Luossajoki vattensystem ingår vattendraget Luossajoki och sjöarna Yli-Lombolo och Ala-Lombolo. Sjöarna ligger utanför området för aktuell detaljplan, men kommer att påverkas av detaljplanens genomförande.

I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs naturmiljön runt Yli-Lombolo och Ala-Lombolo bestå i huvudsak av fjällbjörkskog med en del våtare myrpartier. Strandremsorna utgörs av starrvegetation och området närmast sjöarna består i huvudsak av videsnår och lågväxta fjällbjörkar. Det grunda vattnet med lummig omgivning gör att många fåglar häckar och rastar i anslutning till Yli-Lombolo och Ala-Lombolo. I miljökonsekvensbeskrivningen redogörs för vilka fågelarter som observerats vid sjöarna och vilka som är särskilt skyddsvärda enligt bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv (2009/147/ EG).

Sjön Ala-Lombolo är väldigt förorenad och har klassats som Norrbottens mest förorenade sjö. I sjön finns bland annat stora mängder av kvicksilver som anrikats i sedimentet och höga halter av organiskt material på grund av att den varit recipient för avloppshanteringen i Kiruna stad. Även i sjön Yli-Lombolo har det uppmätts mätligt höga till höga halter av kvicksilver i sedimenten och i Luossajoki, strax nedströms värmeverkets utsläpp, visar prover i sedimenten på mycket höga halter av kvicksilver.

Luossajoki fungerar som recipient för renat processvatten från värmeverket och avloppsvatten från reningsverket.

Markdeformationerna som sker på grund av gruvverksamheten påverkar Luossajoki vattensystem. Den ökade sprickbildningen leder på sikt till att nya vägar för vattnet kan skapas. Detta medför konsekvenser som beskrivs vidare i miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om naturmiljö. I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att detaljplaneförslagen för gruvstadspark 2 etapp 2-4 sammantaget innebär stora negativa konsekvenser för naturmiljön med avseende på de frågor som miljökonsekvensbeskrivningen hanterar.

Grundvatten

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen bedöms konsekvenser för grundvattnet. I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs att när sprickorna i marken blir mer omfattande kommer mängden grundvatten som läcker in i gruvan att öka. Grundvattennivån i berggrunden kommer därav sänkas ytterligare. Det ökade vattenuttaget i berggrunden kommer troligen påverka grundvattennivån även i lösa jordlager i den närmaste omgivningen av sprickorna. När detta sker i anslutning till befintliga ytvattenförekomster kan inläckaget till grundvatten bli stort. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om dag- och grundvatten. I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att detaljplaneförslaget innebär mätliga negativa konsekvenser för grundvattnet.

Kultur

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen bedöms konsekvenserna för kulturmiljön. Som grund för hur områdets kulturmiljö beskrivs ligger länsstyrelsens och Kulturmiljöanalysens områdesindelningar. De områden som beskrivs och bedöms inom detta detaljplaneområde är SJ-området och ett stadsområde beläget sydost om detta. I miljökonsekvensbeskrivningen ges följande beskrivning av SJ-området:

”SJ-området i Kiruna är ett av landets största och förmodligen bäst bevarade områden med bostadshus byggda i SJ:s egen regi. Bebyggelsen ger en god bild av järnvägens betydelse för samhället, och vice versa. Områdets struktur och byggnadernas kvalitet vittnar om den höga ambitionsnivån hos SJ både under uppbyggnadsskedet och vid kompletteringar under senare tid. SJ-området domineras av rödmålade flerbostadshus i trä från 1900-talets början, de flesta förmodligen ritade av Folke Zettervall”.

”SJ-området ligger strax öster om järnvägen vid foten av Haukivaara. Det svagt sluttande området har regelbunden planstruktur. Långsmala kvarter löper parallellt med järnvägen och Luossajärvis tidigare strandlinje. Området är väl sammanhållet både strukturellt och arkitektoniskt. Det homogena intrycket stärks av den i stort sett enhetligt faluröda färgsättningen. Byggnaderna är glest placerade ... Vegetationen består av spridda björkar och gräsytor mellan husen”.

I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att planförslaget innebär kumulativa effekter på järnvägsmiljön eftersom den redan är påverkad genom tidigare planläggning. Planförslaget bedöms innebära stora negativa konsekvenser för kulturmiljön.

I miljökonsekvensbeskrivningen ges följande beskrivning av stadsområdet sydost om SJ-området:

”... utgörs av en sydvästlig sluttning mot gruvområdet. Bebyggelsen är varierad från flerbostadshus från tidigt till sent 1900-tal och en större kontorsbyggnad i tegel, där bland annat Polisen och Migrationsverket har sina lokaler. Bostadsbebyggelsen följer en äldre tomstruktur och är placerade tätt inpå varandra. Bakom byggnaderna finns flera uthus och förrådsbyggnader, i varierade utföranden och från olika tidsepoker”

I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att planförslaget innebär påverkan på gatunätet inom stadsplanen. Bebyggelsen inom området är terränganpassad och enstaka gårdshus finns ännu kvar i miljön. Planförslaget bedöms innebära stora negativa konsekvenser för kulturmiljön.

Inom planområdet finns karaktärsbyggnader och övriga byggnader utpekade av länsstyrelsen. I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att detaljplaneförslaget medför mycket stora negativa konsekvenser för de berörda områdena eftersom bebyggelsen kommer att rivras. Läsbarheten i och runt om kulturmiljöerna kommer att försvinna. Förändringen kommer att vara oåterkallelig och de historiska miljöerna lämnar få beständiga spår efter sig. Planförslaget bedöms sammantaget innebära mycket stora negativa konsekvenser för kulturmiljön. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om kulturmiljö.

*Bild 26.
Kontorsbyggnad i
SJ-området.*

*Bild 27. Fasad i SJ-
området.*

*Bild 28. Detalj på
fasad i SJ-området.*

*Bild 29.
Kontorsbyggnad i
tegel där bland
annat Polisen har
lokal.*

I Kulturmiljöanalys Kiruna etapp 2 ges följande rekommendation för SJ-området:
”SJ-området är unikt och bör ingå i ett urval av byggnadsbestånd som flyttas. Inriktningen bör vara att i första hand återskapa den äldre delen av SJ-området och överföra så många ursprungliga karaktärsdrag och värden som möjligt från miljön som helhet.

En omfattande dokumentation av hela området bör ske innan eventuell rivning.

Vid flytt bör det ställas särskilda krav på ny lokalisering, planstruktur och placering, så att viktiga värden och kvaliteter kan återskapas och flyttad bebyggelse kan bli ett karaktärsfullt och bra komplement i anslutning till ny bebyggelse”.

Avtalet för Gruvstadsparken del 1 med mera, mellan Kiruna kommun och LKAB, innehåller en överenskommelse om vilka kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom

Gruvstadsparken del 1 och utvidgat gruvstadsparkområde som ska flyttas. Ingen byggnad inom detta detaljplaneområde finns med bland de byggnader som enligt avtalet ska flyttas.

Ett uppdrag vid namn "Hantering av kulturbyggnader för flytt inom 1365" har påbörjats under år 2017. Arbetsgruppen för uppdraget består av representanter från länsstyrelsen, kommunen och LKAB och förhandlingsgruppen består av representanter från kommunen och LKAB. Uppdraget är att titta på den kulturhistoriska bebyggelsen inom deformationszonen för 1365 i ett helhetsperspektiv. Målet är att finna en samsyn mellan alla tre parter kring vilka byggnader som bör flyttas. Under våren 2017 har arbetsgruppen valt ut en större mängd byggnader som utreds vidare för att se om de är tekniskt flyttbara. Bland de byggnader som utreds vidare ingår bland annat SJ-bebyggelsen som ligger inom detta detaljplaneområde. Arbete har också påbörjats med att hitta lämpliga platser i nya Kiruna C (alternativt andra delar av staden som inte påverkas av deformationerna) dit husen kan flyttas.

Fornlämningar

Inom planområdet finns inga kända fornlämningar.

Service och verksamheter

Inom planområdet finns olika typer av service och verksamheter. Inom fastigheten Finkan 7 finns Polisen, Migrationsverket och konsultbolaget Tyréns. Inom fastigheterna Loket 2 och Loket 10 finns Hotell Kebne & Kaisa. Inom fastigheten Loket 16 ligger vandrarhemmet Tommys House och inom fastigheten Finkan 4 finns Företagssköterskan M-LA. I södra delen av fastigheten Järnvägen 1:1 har Trafikverket kontorslokaler.

Trafik

Vägar

Planområdet omfattar del av väg E10 (Nordkalottvägen) samt delar av följande lokalgator; Konduktörsgatan, Järnvägsgatan, Rålskatan, Banningenjörsvägen, Semaforvägen, Signalgatan, Ljusdalsbacken och Kiirunavaaravägen.

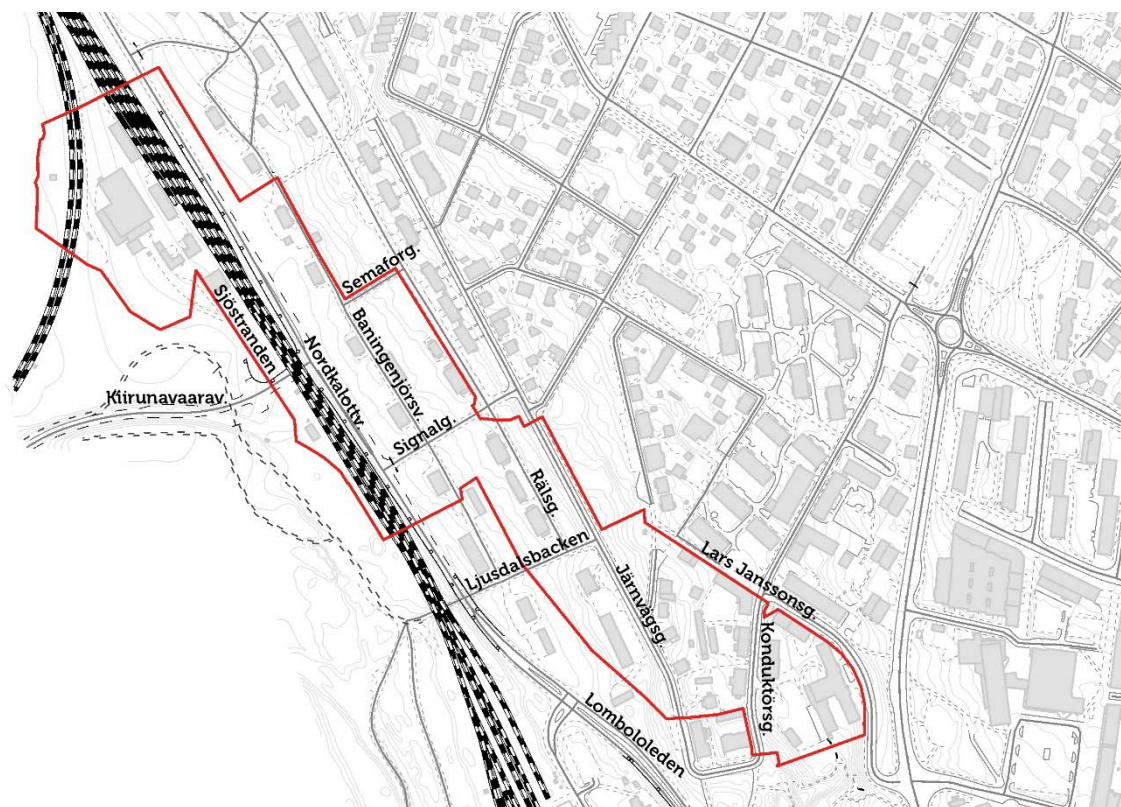

Bild 30. Kartan visar gator inom och i anslutning till planområdet. Planområdet är markerat i rött.

Väg E10 är en allmän väg och en transportled för farligt gods. Baningenjörsvägen, Semaforogatan, del av Rälsgatan samt Ktirunavaaravägen är enskilda lokalgator. Övriga lokalgator inom planområdet är kommunala.

Befintliga vägar ska kunna användas på nuvarande sätt så länge som det bedöms möjligt med hänsyn till markdeformationerna. Vägar inom området ska kunna fungera som utryckningsvägar för räddningstjänstens fordon fram till dess att de inte längre behövs eller till dess att området måste stänglas in. Avstängning av vägar behöver ske i samråd med räddningstjänsten för att framkomligheten för räddningsfordon ska säkras.

En del av den nuvarande infarten till LKAB:s område är belägen inom planområdet. Mätningar av trafikflöden, genomförda av trafikavdelningen på Kiruna kommun år 2015, visar fordonsflödena till och från LKAB:s område. Antalet fordonspassager har på vardagar uppmätts vara mellan 7000-9000 per dag medan antalet fordonspassager på helgdagar uppmätts till cirka 2000 per dag. Trafiken till LKAB:s område behöver omlokaliseras när den nuvarande infarten inte längre går att nyttja, det är ännu inte bestämt hur detta ska ske.

På plankartan har E10 markerats med streckad skraffering och "prickmark" som innebär att marken inte får förses med byggnad. Gränsen för ytan som reserverats för E10 på plankartan ligger två meter utanför släntfot på vägens sydvästra sida och två meter utanför släntkrön på vägens nordöstra sida. Markanvändningen inom vägområdet är gruvindustri. Trafikverket har vägrätt på allmän väg vilket innebär att väg E10 kan nyttjas fram till dess att Trafikverket beslutar att den ska tas ur bruk. En ny E10 planeras norr om Kiruna tätort. Den eventuella Plan B, som innebär att E10 får

en tillfällig sträckning genom Kirunas stadskärna, påverkar inte planområdet eftersom den del av E10 som passerar genom detta utgör ordinarie vägsträckning.

I avtalet mellan Kiruna kommun och LKAB om Gruvstadspark 2 med mera regleras hur kommunal infrastruktur ska hanteras. Enligt avtalet ska LKAB förvärva kommunal infrastruktur, bland annat vägar samt gång- och cykelvägar, som finns inom gruvstadspark 2-området. Äganderätten till den kommunala infrastrukturen övergår till LKAB i samband med att detaljplanen antas och vinner laga kraft men huvudmannaskapet med ansvar för tillsyn, skötsel, drift och underhåll kvarstår hos kommunen så länge som allmänheten har ett behov av detta.

I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att om E10 har stängts inom ramen för Gruvstadspark 2 etapp 1 medför etapp 3 ingen ytterligare påverkan på trafiken. Genomförandet av etapp 3 innebär stängning av Nordkalottvägen (E10) även om den fortfarande är öppen inom etapp 1. Det får till konsekvens att trafiken till LKAB måste flyttas till en ny infartsväg. Genomfartstrafiken flyttas till nya E10 eller till en lösning norr om Karhuniemi eller till södra infarten. Konsekvensen för trafiken inom etapp 3 bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen bli antingen stor och negativ eller liten/obetydlig. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om trafik.

Järnväg

Planområdet omfattar del av järnvägsområdet. Järnvägen som tidigare låg mellan staden och gruvan ersattes hösten 2012 av en ny järnvägssträckning bakom Kiirunavaara. En tillfällig järnvägsstation har ordnats norr om planområdet i samband med att den gamla järnvägsstationen stängdes. Kommunens ambition är att en ny järnvägsstation ska byggas i nya Kiruna centrum. Järnvägen inom planområdet nyttjas för den tillfälliga järnvägsstationens funktion samt för transporter till LKAB:s område. Järnvägsområdet påverkas av att marken enligt planförslaget ska övergå till användningsändamålet gruvindustri. Det innebär att järnvägen inom planområdet framöver inte kommer att kunna nyttjas på nuvarande sätt.

Kollektivtrafik

Kiruna lokaltrafiks blåa linje, som går mellan Lombolo backe och LKAB, påverkas av de förändringar som kommer att ske inom planområdet. Det är i dagsläget oklart hur den blåa linjens körslinga ska se ut framöver.

Bild 31. Kartan visar den nuvarande sträckningen för Kiruna lokaltrafiks blåa busslinje där en del av körslingan ligger inom planområdet.

Gång- och cykelvägar

Längs Lars Janssonsgatan utanför polishuset finns en dubbelsidig trottoar som övergår till gång- och cykelväg efter korsningen vid Konduktörsgatan. Konduktörsgatan och Järnvägsgatan har enkelsidiga trottoarer. Längsmed övriga gator inom planområdet saknas gång- och cykelvägar. I Ljusdalsbackens västra del, utanför planområdet, börjar gång- och cykelvägen som går till LKAB.

Dagvatten

Dagvatten är en aspekt som bedömts i miljökonsekvensbeskrivningen som upprättats till detaljplanen. I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs att inslaget av gröna ytor som naturligt medför infiltrationsmöjligheter för dagvatten är ganska stort och bebyggelsesättet öppet. Dagvatten avleds främst ytledes inom planområdet men enstaka dagvattenledningar finns för avvattning av gator och fastigheter främst i den sydöstra delen. Genom planområdet passerar även två dagvattenledningar som avleder dagvatten från uppströms liggande delar av samhället, ytor om nästan 90 ha avvattnas genom dessa ledningar. Trolig recipient för dagvatten från detta område är grundvattnet, viss del av vattnet avleds även i en dagvattenledning mot Luossajoki uppströms sjön Yli Lombolo.

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen innebär planförslaget att befintligt dagvattensystem succesivt kommer förlora sin funktion då ledningar kommer spricka eller kollapsa allteftersom deformationerna i marken ökar. I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs att nuvarande dagvattenledningar succesivt ska ersättas med alternativa dagvattenanläggningar på markytan, exempelvis öppna diken, kanaler eller dammar. Syftet med de öppna dagvattenanläggningarna är främst att minska risken till dämning i uppströms dagvattenledningar. System kan med fördel utformas med tät konstruktion för att förhindra oönskat inläckage till den underjordiska gruvverksamheten och för att i så stor utsträckning som möjligt tillföra vatten, om möjligt, till Luossajoki vattensystem.

I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att planförslaget innebär en stor positiv konsekvens för dagvattnet. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen är en viktig skyddsåtgärd att dagvattensystemets funktion säkerställs och att avrinningsvägarna för dagvatten utreds i ett större sammanhang. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om dagvatten.

Miljöförhållanden

Miljö kvalitetsnormer

Syftet med miljö kvalitetsnormer är att komma till rätta med hälso- och miljöpåverkan från så kallade diffusa utsläpp, till exempel utsläpp från trafik och jordbruk.

Miljö kvalitetsnormerna reglerar den kvalitet på miljön som ska uppnås till en viss tidpunkt. Det finns normer för luft, buller och vattenkvalitet. I miljökonsekvensbeskrivningen görs följande bedömning av påverkan på miljö kvalitetsnormerna:

Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft

Ingen risk för överskridande bedöms föreligga för etapp 2 -4 av Gruvstadspark 2 då inga nya utsläppskällor uppstår.

Miljö kvalitetsnormer för buller

Trafik omfördelas dels inom befintligt vägnät i staden, dels till nya gator och vägar. Under en övergångsperiod kan genomfartstrafik komma att omlokaliseras från befintlig E10 till befintligt gatunät. Bullerskyddsåtgärder kan då komma att krävas för att miljö kvalitetsnormen för buller från vägtrafikbuller inte ska överskridas. Väghållaren ansvarar för eventuella skyddsåtgärder. Då antalet boende och verksamheter kommer att minska kraftigt i och kring stadens nuvarande centrum och då några av Kirunas viktigaste målpunkter kommer att flyttas från området bedöms trafiken lokalt i närområdet minska. Gruvstadsparken tillför ingen ny källa för industri- eller trafikbuller och kommer att utgöra en buffert mot befintlig industriverksamhet. Ingen risk för överskridande bedöms föreligga för etapp 2-4 av Gruvstadspark 2.

Miljö kvalitetsnormer för ytvatten

Utvecklingen av Gruvstadspark 2 bedöms inte försämra de olika vattenförekomsternas status, men inte heller förbättra den. Omkring år 2050 kommer vattenförekomsterna att försvinna på grund av gruvbrytningen.

Förorenad mark

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen bedöms konsekvenser med avseende på förorenad mark. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen finns det tre potentiellt förorenade områden inom planområdet, dessa är:

- Bensinstation vid polishuset. Bedömd risk för förorening: måttlig risk. Potentiella föroreningar: oljeämnen, PAH, bly. Rekommenderad åtgärd: kontroll att cisternerna är borttagna, undersökning efter oljeföroreningar.
- Järnvägen och bangårdsområdet. Bedömd risk för förorening: måttlig risk. Potentiella föroreningar: oljeämnen, PAH, tungmetaller. Rekommenderad åtgärd: Inga ytterligare åtgärder bedöms nödvändiga.
- Byggnader på järnvägsområdet vid Luossajärvi, fastighet Jukkasjärvi bandel 1:35. Bedömd risk för förorening: stor risk. Potentiella föroreningar: oljeämnen, PAH, tungmetaller, (PFASämnen). Rekommenderad åtgärd: Markundersökning av fastigheten inför rivning.

Potentiellt förorenade områden finns i angränsning till planområdet, för mer information om dessa se miljökonsekvensbeskrivningen.

I miljökonsekvensbeskrivningen anges att grävningar kommer att ske i samband med bl a rivningar av byggnader och infrastruktur, då kan människor komma att exponeras för eventuella föroreningar. I samband med avveckling av nuvarande verksamhet inom området kommer inventeringar, undersökningar samt eventuellt saneringar vara nödvändiga att utföra. Detta kommer att minska risken för påverkan från markföroreningar på människor och miljön. Risker kopplade till förorenade områden kommer att variera med tiden beroende på hur marken används. I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att planförslaget innebär måttligt positiva konsekvenser för förorenad mark. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om förorenad mark.

Radon

Delar av planområdet ligger inom område med lokala förekomster av högradonmark enligt Markradonutredning för sex tätorter i Kiruna kommun från 1989.

Störningar

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen bedöms konsekvenser med avseende på störningar. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen påverkas boendemiljöer i Kiruna av buller och vibrationer från bland annat gruvverksamheten och trafik. Störningar från gruvan regleras i LKABs miljötillstånd. Inom området för Gruvstadspark 2 etapp 2-4 förekommer buller från trafik, både lokal trafik och genomfartstrafik.

Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver tre olika typer av störningar, dessa är störningar från industri, trafik och rivningsarbeten. Den samlade bedömningen av planerna för Gruvstadspark 2, etapp 2-4, är att konsekvenserna med avseende på störningar blir måttligt negativa. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om störningar.

Teknisk försörjning

Infrastruktur i form av ledningar, brunnar och belysning inom planområdet påverkas av de markdeformationer som grubbrytningen medför. Inom avvecklingsprojektet, som beskrivs på sidan 27, ingår en infrastrukturutredning. Syftet med utredningen är att identifiera var ledningar lämpligast kan stängas av utan att det påverkar övrigt ledningsnät samt var pump- och nätstationer bäst kan placeras.

Eftersom befintliga ledningar inom planområdet på sikt kommer att avvecklas är de inte skyddade genom planbestämmelser på plankartan. Ledningar under mark redovisas inte på den grundkarta som utgör underlag för detaljplanen. Vid markarbeten inom planområdet behöver det beaktas att ledningar kan finnas kvar i marken.

LKAB ansvarar för ersättning och uppköp av ledningar inom planområdet. I avtalet mellan Kiruna kommun och LKAB om Gruvstadspark 2 med mera regleras hur kommunal infrastruktur ska hanteras. Enligt avtalet ska LKAB förvärva kommunal infrastruktur i form av bland annat ledningar, brunnar och belysning som finns inom gruvstadspark 2-området. Äganderätten till den kommunala infrastrukturen övergår till LKAB i samband med att detaljplanen antas och vinner laga kraft men huvudmannskapet med ansvar för tillsyn, skötsel, drift och underhåll kvarstår hos kommunen så länge som allmänheten har ett behov av detta. Överlåtelsen ska ske stegvis då förutsättningarna för avveckling av verksamhetsområde för VA-tjänster är uppfyllda.

Avfall

Rivning av bebyggelse och infrastruktur inom planområdet kommer ge upphov till rivningsmaterial av olika avfallslag. Planområdet innehåller bebyggelse av olika typ, material och storlek som kommer att rivs. LKAB har gjort en preliminär uppskattning av vilka mängder avfall det bedöms bli fråga om inom gruvstadspark 2-området. En

grov bedömning av rivningsmassorna inom detta planområde (GP2:3) redovisas i bild 30.

AVFALLSMÄNGD BYGGNADER	GP 2:3
Antal byggnader	33 st
BYA – byggnadsarea	9 960 m ²
Byggvolym	78 930 m ³
Inert avfall	6 572 m ³
Brännbart avfall	2 976 m ³
Antal fönster	1 310 st
Andel betong	27 %
Andel trä	73 %

Bild 32. Tabellen visar en preliminär avfallsmängd för rivningsmassor inom planområdet som LKAB tagit fram.

I miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen bedöms konsekvenser med avseende på avfall och hantering av massor. Bedömningen i miljökonsekvensbeskrivningen är att planförslagen för Gruvstadspark 2, etapp 2-4, medför stora negativa konsekvenser med avseende på avfall och hantering av massor. I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs dock även att det skulle innebära stora negativa konsekvenser att inte riva byggnader och infrastruktur. Se vidare miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om avfall och hantering av massor.

Utveckling och avveckling

Utveckling före avveckling

Kiruna kommun och LKAB är överens om att utvecklingen av det nya samhället ska gå före avvecklingen av befintligt centrum samt att både utveckling och avveckling måste ske genom ett nära samarbete mellan LKAB och kommunen. Målsättningen är att befintligt centrum ska avvecklas i takt med att nya Kiruna C byggs upp.

Utvecklingen av Kirunas nya stadskärna sker öster om befintligt centrum. Detaljplanen för stadshuset vann laga kraft sommaren 2015 och detaljplanen för torg och handelsgata vann laga kraft sommaren 2016. Byggnation av det nya stadshuset Kristallen pågår och detta beräknas vara färdigt för inflyttning hösten 2018. Planering pågår även för torget och kvarteren närmast det nya stadshuset och markanvisningsavtal har upprättats med olika aktörer inom detta område. Byggstart för kvarteren närmast det nya stadshuset är planerad till 2018. Detaljplanarbeten för volymhandelsområdet och området norr om stadsparken har påbörjats. Området norr om stadsparken ska inrymma bostäder, stadspark och olika servicefunktioner såsom en ny gymnasieskola och ett nytt simhallsbad. Plats ska även finnas för flytt av kulturbyggnader från nuvarande centrum.

Denna detaljplan är en av flera detaljplaner för avveckling som ska upprättas inom gruvstadspark 2-området. Detaljplaner för gruvstadspark 1 samt för gruvstadspark 2 etapp 1 har redan vunnit laga kraft.

Avvecklingsprojekt

Under år 2016 har ett avvecklingsprojekt för gruvstadspark 2-området startas upp och integrerats med avvecklingsprojektet för gruvstadspark 1-området som pågår sedan år 2011. Avvecklingsprojektet har representanter från LKAB och Kiruna kommun, i både styrgrupp och projektgrupp. Styrgruppen beslutar i frågor för projektets fortskridande och har det totala ansvaret för projektets genomförande. Projektgruppen ansvarar för att projektet på bästa sätt blir kvalitativt och kvantitativt utfört med hänsyn till fastställda tids-, resurs- och kostnadsramar.

I avvecklingsprojektet tas ett helhetsgrepp över avvecklingen inom både gruvstadspark 2 och gruvstadspark 1. Syftet med avvecklingsprojektet är att säkerställa LKAB:s fortsatta gruvbrytning samtidigt som befintlig bebyggelse avvecklas på ett ordnat och miljöanpassat sätt genom anläggandet av gruvstadspark. Avvecklingsprojektets uppdrag är att planera, projektera samt utföra åtgärder så att park anläggs och så att avveckling av byggnader och infrastruktur sker enligt avtal mellan LKAB och Kiruna kommun. Detta innebär bland annat att:

- Bibehållen och fullgod funktion säkras i fastigheter, anläggningar och utemiljöer under hela dess livslängd
- Bibehållen och fullgod funktion säkerställs för kommunaltekniska anläggningar (VA, dagvatten, fjärrvärme, gator) fram till avveckling
- Avveckling och anläggning följer gällande tidplan
- En god kommunikation och information genomförs med berörda intressenter och med angränsande projekt
- Kulturbyggnader och kulturmiljöer hanteras och dokumenteras enligt intentionerna i avtal mellan Kiruna kommun och LKAB i samråd med länsstyrelsen
- Mervärden och förutsättningar för nyttjande av området skapas till gagn för boende i närområdet och övriga kirunabor

En avvecklingsplan ska bland annat hantera frågor som när människor måste flytta, när byggnader ska rivas, hur gruvstadsparken ska utformas, när områden ska stängas in och när avveckling av infrastruktur ska ske.

Avvecklingsprojektet består av ett antal delprojekt som beskrivs nedan:

Riksintresset kulturmiljö

Till grund för detta arbete ligger det avtal som upprättades mellan LKAB och kommunen år 2011. Projektet hanterar kulturmiljöer på en övergripande nivå, såsom byggnadsminnen och att strategiskt planera hur dokumentationen inom befintliga kulturmiljöer inom avvecklingsområden bör ske enligt överenskommelse med berörda parter. Under 2017 har projektet även fått i uppdrag ta fram och bereda underlag för beslut om vilka kulturhistoriska byggnader som bör vara föremål för flytt inom 1365. Uppdraget heter *Hantering av kulturbyggnader för flytt inom 1365*.

Arbetsgruppen består av representanter från länsstyrelsen, LKAB och kommunen och förhandlingsgruppen består av representanter från LKAB och kommunen. Uppdraget är att titta på den kulturhistoriska bebyggelsen inom deformationszonen för 1365 i ett

helhetsperspektiv. Målet är att finna en samsyn mellan alla tre parter kring vilka byggnader som bör flyttas och framförallt var deras nya plats ska vara. Under våren 2017 har arbetsgruppen valt ut en större mängd byggnader som utreds vidare för att se om de är tekniskt flyttbara. Bland de byggnader som utreds vidare ingår bland annat SJ-bebyggelsen som ligger inom Gruvstadspark 2 etapp 3. Arbete har också påbörjats med att hitta lämpliga platser i nya Kiruna C (alternativt andra delar av staden som inte påverkas av deformationerna) dit husen kan flyttas.

Kulturdokumentation gruvstadspark 1

Kulturdokumentation av byggnader som ska flyttas och rivs inom gruvstadspark 1 håller på att färdigställas och beräknas vara klart under 2017. Motsvarande arbete kommer att ske för delar av bebyggelsen inom gruvstadspark 2.

Avveckling och anläggning av park samt efterbehandling av mark

Mervärden och förutsättningar för nyttjande av avvecklingsområdet skapas till gagn för boende i närområdet och övriga kirunabor. Ett projekt som tittar på gestaltningen av de framtida parkområdena inom gruvstadspark 2 har startats upp under senvåren 2017. I arbetsgruppen ingår representanter från LKAB, TVAB och kommunen. Två förslag på helhetsgestaltning kommer att tas fram av Ramböll på uppdrag av LKAB. Beslut om vilket det blir tas sedan i styrgruppen för gruvstadsparken.

Boendemiljö

Så länge det finns boende kvar i avvecklingsområdena ska en god boendemiljö upprätthållas. Även närboende till avvecklingsområdena ska ha en god boendemiljö under flytt- och rivningstiden. LKAB är ansvarig för boendemiljön i nära samarbete med inblandade flytt- och rivningsentreprenader.

Drift/underhåll

Bibehållen och fullgod funktion säkras i fastigheter, anläggningar och utemiljöer under hela dess livslängd. LKAB är ansvarig för drift och underhåll i nära samarbete med LKAB fastigheter och TVAB.

Infrastruktur och kommunalteknik

Bibehållen och fullgod funktion säkerställs för kommunaltekniska anläggningar (VA, dagvatten, fjärrvärme, gator) fram till avveckling. I arbetsgruppen ingår deltagare från LKAB och TVAB. Planering och kontakt sker med samtliga ledningsägare inom avvecklingsområdet, dessa ingår även i avvecklingsprojektet i de fall ledningar behöver dras om.

Kiruna kyrka

Flytten av Kiruna kyrka och funktioner kopplade till kyrkan ingår som en del i avvecklingsprojektet och är inne i förstudiefasen. LKAB har under hösten 2016 påbörjat ett samarbete med Kiruna pastorat i frågan. Preliminärt flyttår är 2026.

Drift/underhåll Gruvstadspark

En viktig förutsättning för avveckling är konceptet Gruvstadspark. Detta är en strategi skapad av Kiruna kommun och LKAB för en mjuk och trivsamt övergång mellan gruva och stad. Gruvstadsparken ska vara offentlig och fungera som en buffertzona. Målet är att den ska upplevas som ett positivt tillskott till befintlig stadsmiljö samt att ingen ska behöva bo nära industristängslet. Efter anläggande av gruvstadsparken förvaltas parkmiljön av LKAB.

SAMMANFATTNING AV MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

I detta avsnitt ges en sammanfattning av den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats till detaljplanerna för Gruvstadspark 2, etapp 2-4.

Miljökonsekvensbeskrivningen i sin helhet finns som bilaga till detaljplanen.

Bakgrund och syfte

I Kiruna finns världens största järnmalmsgruva under jord. Gruvbrytningen sker allt djupare och påverkar marken som töjs och spricker. LKAB har ett miljövillkor för markpåverkan. När villkoret överskrids får inte marken vara planlagd för t.ex. bostäder. Miljövillkoret för markpåverkan måste innehållas för att gruvverksamheten ska kunna fortsätta, varför LKAB är beroende av att detaljplanerna inom påverkansområdet ändras till förmån för gruvverksamheten.

Kiruna kommun avser att upprätta detaljplaner som tillsammans omfattar Gruvstadspark 2. Detaljplaneläggningen sker etappvis. Detaljplan för Gruvstadspark 2 etapp 1 redan har vunnit laga kraft. För etapp 5 kommer en egen MKB att upprättas. Syftet med planerna är att tillgängliggöra området för gruvbrytning på ett sätt som innebär att en buffertzona, gruvstadspark, kan etableras mellan staden och gruvan. Denna MKB avser samtliga detaljplaner inom Gruvstadspark 2, etapp 2-4.

Kommunen har bedömt att ett genomförande av planförslaget kan innebära betydande miljöpåverkan och genomför därför denna miljöbedömning.

Avgränsning

En miljökonsekvensbeskrivning, MKB ska identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter och konsekvenser för människors hälsa och miljön som planen kan medföra.

Frågeställningar som behandlas i denna MKB är:

- påverkan på riksintressen
- måluppfyllelse
- stadsbilden
- kulturmiljön
- sociala aspekter
- dag- och grundvatten
- naturmiljön
- förorenad mark
- trafiksituationen inklusive farligt gods
- avfall

- störningar i form av buller, damm och transporter i samband med rivningen

Processer och frågor specifikt avseende rivning hanteras gemensamt av kommunen och LKAB i ett särskilt projekt.

Gruvstadsparken ska fungera som buffertzonen mellan gruvan och staden. Enligt prognos kommer större delen av Gruvstadspark 2, etapp 2, 3 och 4 att vara inom deformationsområdet år 2028.

Nollalternativ

Enligt LKABs miljövillkor måste området vara planlagt som gruvindustriområde när markdeformationen når 2 ‰ vertikalt och 3 ‰ horisontellt. Nollalternativet innebär att gällande detaljplaner inte ändras, vilket medför stopp för gruvverksamheten. Deformationerna på markytan kommer att fortsätta ytterligare några år, uppskattningsvis 5-10 år (källa LKAB). Stängning av gruvan medför en rad följder för orten, inte minst socialt och ekonomiskt.

Planalternativ, etapp 2-4

Gruvstadspark 2 genomförs i fem detaljplaner, etapp 1, 2, 3, 4 och 5, vilka ersätter nuvarande detaljplaner inom området. Denna MKB avser etapperna 2-4 av Gruvstadspark 2 och omfattar bostadsbebyggelse, centrumbebyggelse, butiksbyggnader, skolor, polishus, hotell, park och sportanläggningar. Detaljplanerna medger markanvändningen gruvindustri och reglerar vad som ingår i detta. Genomförandet av planen med förvärv och så småningom avveckling av befintliga byggnader hanteras av LKAB i nära samarbete med kommunen.

Riksintressen

Hela centrala Kiruna är område av riksintresse för kulturmiljö. En omfattande kulturmiljöanalys skapar förutsättningar för att Kirunas kulturarv blir en resurs i det framtida Kiruna. Analysen utgör ett underlag i handläggningen av detaljplaner. Både nollalternativet och planalternativet innebär stora negativa konsekvenser för riksintresset.

Planområdena ligger inom riksintresse för värdefulla ämnen och material och inom markområde med värdefulla ämnen och material. Nollalternativet innebär att gruvdriften tvingas upphöra. Planernas genomförande är ett viktigt steg i att säkra den fortsatta gruvdriften.

Väg E10 är av riksintresse för kommunikationer. En del av Hjalmar Lundbohmsvägen, Silfwerbrandsgatan och Stationsvägen omfattas av riksintresset om inte ny E10 hinner anläggas innan den nuvarande måste stängas av. Även järnvägen som är avvecklad eller håller på att avvecklas finns med på länsstyrelsens karta över riksintressen. Nollalternativet kan innebära att ny E10 inte byggs, vilket påverkar riksintresset negativt. Planalternativet påverkar inte riksintresset.

Område av riksintresse för totalförsvaret tangerar planområdet men påverkas inte.

Mål

Nationella miljömål

Nollalternativet

Miljömål som bedöms påverkas i positiv riktning:
Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft.

Miljömål bedöms påverkas i negativ riktning:
Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö, Rikt växt- och djurliv.

Planalternativet

Miljömål som bedöms påverkas i positiv riktning:
Frisk luft, Giftfri miljö.

Nationella miljömål bedöms påverkas delvis i positiv riktning, delvis i negativ riktning:
Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker.

Nationella folkhälsomål

Nollalternativet

Målen Delaktighet och inflytande i samhället samt Ekonomiska och sociala förutsättningar påverkas negativt.

Planalternativet

Målet Delaktighet och inflytande i samhället, påverkas positivt. Ekonomiska och sociala förutsättningar påverkas dels positivt dels negativt.

Miljö kvalitetsnormer

Nollalternativet och planalternativet

Ingen risk för överskridande bedöms föreligga för miljö kvalitetsnormer för utomhusluft eller buller. De olika vattenförekomsternas status bedöms inte försämrats men möjligheterna att uppnå deras miljö kvalitetsnormer bedöms inte förbättras.

Stadsbild

Med begreppet stadsbild avses det övergripande intrycket av en stads arkitektur, grönstruktur, infrastruktur, platsbildningar, topografi, vatten och liknande som tillsammans bildar stadslandskapet. Gruvstadspark 2, etapp 2, 3 och 4 har delats in i delområden som beskrivits och för vilka konsekvenserna avseende stadsbildens har analyserats.

Nollalternativet

Vissa hus kan behöva rivas på grund av fortsatta markdeformationer. Utflyttning från staden som en följd av minskat antal arbetstillfällen kan medföra att byggnader överges och lämnas att förfalla och att offentlig mark inte längre underhålls. Detta medför stora negativa konsekvenser för stadsbildens.

Planalternativet

Detaljplanernas genomförande innebär att områdena planläggs som industrimark och att de under en övergångsfas kommer att utvecklas som gruvstadspark. Befintliga bebyggda miljöer försvinner och stadens karaktäristiska struktur förändras. En

betydande del av den terränganpassade stadsplanen med medvetet anlagda parker, grönytor, öppna platser och utblickar mot det omgivande landskapet avvecklas. Ett flertal byggnader som tillsammans skapar Kirunas stadsiluett kommer att rivras. Konsekvenserna för stadsbilden av Gruvstadspark 2 etapp 2 och etapp 4 blir mycket stora. Konsekvenserna för stadsbilden av etapp 3 blir måttliga.

Kulturmiljö

Den pågående deformationsprocessen omformar staden. Miljöer och bebyggelse kommer försvinna eller påverkas stort. I miljökonsekvensbeskrivningen för Gruvstadspark 2 etapp 2, 3 och 4 har planområdet delats in i geografiska delområden. Varje område har olika karaktärsdrag i form av kulturmiljö, historia och bebyggelse. Byggnaderna inom planområdet har graderats enligt en bedömningsskala där kulturvärden delas upp i låga, måttliga, höga och mycket höga kulturhistoriska värden.

Nollalternativet

Vissa byggnader kommer att behöva rivras trots att de nuvarande planbestämmelserna kvarstår. Många byggnader av höga kulturhistoriska värden riskerar att överges och lämnas obebodda. Det eventuellt eftersatta underhållet på byggnader såväl som miljöer medför att historiska spår från människan blir allt mindre läsbara. Dokumentation och flytt av byggnader genomförs inte och flera viktiga källor för Kirunas och Sveriges historia riskerar att gå förlorade. Nollalternativet och dess följder skulle medföra mycket stora negativa konsekvenser för kulturmiljön.

Planalternativet

Planförslagen innebär att flertalet värdebärare inom riksintresset för kulturmiljövärden påverkas. Påverkan innebär att Kirunas historiska utveckling från uppbyggnadsskedet, under tidigt 1900-tal, fram till efterkrigstidens centrumförnyelse inte kommer att kunna upplevas. Den terränganpassade stadsplanen påverkas. Effekterna på riksintresset för kulturmiljövärden blir oåterkalleliga och de negativa konsekvenserna bedöms bli mycket stora.

Inom planområdena finns byggnader från Kirunas uppbyggnadsfas liksom efterkrigstidens byggnader av hög arkitektonisk kvalitet. Flera av byggnaderna har ritats av tidens främsta arkitekter. Om enskilda byggnader flyttas kan värdet av dessa till viss del komma att bevaras men det platsbundna värdet i miljöerna förloras, liksom deras kulturhistoriska samband.

Inom Gruvstadspark 2 etapp 2, 3 och 4 ingår ett flertal byggnader vilka skapar den stadsiluett som Kiruna är känd för. På grund av planförslagets genomförande kommer stadssiluetten att för alltid förändras.

Sociala aspekter

Nollalternativet

Nollalternativet innebär stora negativa konsekvenser, särskilt för trygghetsrelaterade aspekter så som möjlighet till försörjning och oro inför samhällsförändringar. Det finns även en risk att nedläggning av gruvverksamheten innebär ett försämrat serviceutbud vilket får negativ påverkan för alla stadens invånare. Nollalternativet bedöms skapa stor oro och leda till stora negativa ekonomiska och sociala konsekvenser för lokalsamhället. Dessa bedöms vara större än för planförslaget.

Planalternativet

Planförslagen och den stadsomvandling som de medför är av sådan omfattning att ingen i Kiruna lämnas oberörd. Planförslagen bedöms få stora negativa konsekvenser med avseende på trygghet, tillgänglighet och socialt liv.

Stadsomvandlingen innebär oro och stress för många Kirunabor och vissa grupper riskerar att drabbas hårdare. De grupper som ofta har lägre anpassningsförmåga till förändringar som påverkar socialt liv och ekonomi är äldre, barn, personer med funktionsvariation och invånare med sämre ekonomiska förutsättningar. De ersättningsprinciper som tillämpas gynnar i högre grad bostads- och äganderättsinnehavare jämfört med hyresrättsinnehavare. Planförslagen riskerar att få negativ inverkan på näringslivet om inte principen ”utveckling före avveckling” genomförs konsekvent. Följdnkonsekvenser av en misslyckad återetablering av handeln kan få stora negativa konsekvenser för socialt liv i den nya stadskärnan.

Planernas genomförande kan bidra till negativa konsekvenser för invånarnas platsbundna identitet. I skapandet av den nya Gruvstadsparken och etableringen av den nya stadskärnan finns dock potential till positiva konsekvenser, som möjlighet till en ny stärkt platsidentitet och delaktighet i stadsutvecklingen som ger positiva effekter i form av ökat engagemang och framtidstro hos Kirunaborna.

Samtliga planområden påverkas stort och värderas lika högt. I etapp 2 kommer störst antal bostäder, arbetsplatser och samlingspunkter att försvinna. Merparten av de boende inom planområdet har före stadsomvandlingen bott i ett centralt läge och kommer att uppleva åtminstone en temporär försämrad tillgång till service. De sociala nätverk som finns i staden riskerar att lösas upp eller anta andra former, vilket kan upplevas som både positivt och negativt för det sociala livet.

Detaljplanerna och samhällsomvandlingen bedöms även medföra stora positiva konsekvenser. I grunden handlar planerna om stadens fortlevnad. Stadsflytten får konsekvenser av stor omfattning men jämfört med nollalternativet är de kanske mindre omfattande.

Omvandlingen av området till gruvstadspark innebär att innevanarna får tillgång till en ny parkmiljö. Om Gruvstadsparken kan främja social gemenskap och skapa ett utbud upplevelser och rekreation är det en positiv konsekvens. Den nya stadskärnans förslag till en mer diversifierad grönstruktur som underlättar rörelse och fysisk aktivitet bedöms även kunna bidra till en positiv folkhälsoutveckling.

Dag- och grundvatten

Dagvattensystemen för aktuella etapper är i huvudsak ledningsburet och avleder dagvatten även från uppströms liggande områden. Dagvatten kan allmänt innehålla föroreningar såsom sandningsgrus, oljerester och mindre partiklar från asfalt, däck och andra markbetäckningar.

Nollalternativet

Befintligt dagvattensystem med ledningar och diken i Gruvstadspark 2 blir kvar. Om utloppsledningarnas funktion försämras riskerar vatten dämmas upp och trycka ut via brunnar i ledningsgravar. Möjligheten för dagvattnet från uppströms liggande områden att fortsatt ta sig till Luossajoki vattensystem försämras.

Planalternativet

I planalternativet skall befintliga dagvattenledningar succesivt ersätta med alternativa dagvattenanläggningar på markytan. Ytliga dagvattenanläggningar kan vara öppna diken, kanaler, dammar etc. Hur dagvattensystemet inom Gruvstadspark 2 skall utformas mer i detalj är ännu inte klarlagt. En inventering av strategiskt viktiga platser för att samla och leda dagvatten ytligt bör genomföras.

I samtliga etapper kommer grundvattnet att påverkas av planens genomförande då underjordsbrytningen medför deformation av berggrunden och inläckage av grundvatten till gruvverksamheten. Konsekvenser av grundvattensänkningen hanteras i huvudsak i tillstånd för LKABs verksamhet.

Naturmiljö

Sjöarna Yli-Lombolo och Ala-Lombolo är grunda myrsjöar med ett rikt fågelliv. Båda sjöarna är förorenade av kvicksilver som anrikats i sedimentet.

Nollalternativet

På kort sikt kan flödet i Luossajoki försämrats till följd av markdeformationen. Minskade flöden kan antas sänka vattennivåerna i Yli-Lombolo och Ala-Lombolo som efter hand delvis kan omvandlas till sumpmark. De negativa konsekvenserna av minskade flöden i Luossajoki vattensystem kan åtminstone delvis kompenseras genom att vatten pumpas från Luossajärvi till Luossajoki. Luossajoki vattensystem kommer på sikt att återta sitt tidigare flöde när gruvverksamheten upphör.

Planalternativet

Då dagvatten föreslås ledas från Kiruna mot Luossajoki vattensystem som ytligt dagvatten förlängs sjöarnas livslängd genom att avvattningen fördröjs. Fågellivet i Yli-Lombolo kommer att gynnas i ytterligare ett antal år och fördröjningen innebär även mer tid till sanering av Ala-Lombolo. Den succesiva sänkningen av vattennivån i Yli-Lombolo och Ala-Lombolo kvarstår dock.

Förorenad mark

Inom området för Gruvstadspark 2 har ett flertal objekt identifierats där verksamhet som kan ha orsakat föroreningar har bedrivits. Ytterligare identifierade objekt ligger i anslutning till planområdena.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär exponeringsrisk då människor fortsatt vistas i området. Det finns bostäder i anslutning till några av de platser där risk finns att markföroreningar förekommer. Risk för spridning av föroreningar till omgivningen finns. Det innebär att behovet av att undersöka potentiellt förorenade områden är i stort sett detsamma som för planalternativet men åtgärdsåtgärderna måste ta större hänsyn till exponering för människor. Eftersom ingen detaljplaneändring, uppköp av mark eller rivningar utförs i nollalternativet är det inte troligt att någon tar på sig ansvaret för att utföra undersökningar och saneringar.

Planalternativet

- Inom etapp 2 har 6 objekt inom och ytterligare 2 objekt i anslutning till planområdet identifierats.

- Inom etapp 3 har 4 objekt inom och ytterligare 2 objekt i anslutning till planområdet identifierats.
- Inom etapp 4 har 4 objekt inom och ytterligare 9 objekt i anslutning till planområdet identifierats.
- Eldningsoljecisterner kan finnas i byggnader varför inventering och kontroll rekommenderas.

Vid avvecklingen av bebyggelsen kommer grävningar att ske i samband med rivningar. Människor kommer därför att exponeras för eventuella föroreningar. Under Gruvstadsparkstiden finns risk för exponering av föroreningar då människor kommer att vistas på området. När områdena hamnar inom riskzonen och senare razzonen kommer i stort sett inga människor att vistas i området.

Allt grundvatten kommer att rinna ner i gruvan där exponeringsrisk för människor uppstår. När gruvdriften avslutas kommer en stor del av den jord som idag ligger i markytan att ha rasat ner i gruvan. Gruvan kommer att vattenfyllas och grundvatten kommer att strömma till ytvattenrecipient.

Övergripande åtgärds mål gällande förorenad mark:

Området ska kunna utnyttjas för rekreation och barns lek med hälsorisker på lågrisknivå. Föroreningar får inte förekomma i sådana mängder eller koncentrationer att de, om de transporteras ned i gruvan med grundvattnet, medför hälsorisker i gruvan eller miljörisker då gruvvattnet pumpas upp och släpps ut till recipient. Föroreningsspridning från området ska inte innebära någon negativ påverkan på ytvattenrecipient.

Trafik

Nollalternativ

Nuvarande E10 ligger inom område planlagt för industri. När markdeformationerna påverkar området behöver biltrafiken flyttas till andra vägar. Om gruvverksamheten skulle läggas ned kan den nya sträckningen för E10 skjutas framåt i tiden beroende på hur sprickbildningen påverkar körbanan på nuvarande E10.

Planalternativet

Sprickor kan uppträda på olika platser, i olika omfattningar och under lång tid inom planområdena. Detta gör att gator kommer att avvecklas succesivt. Med minskat antal boende och verksamheter minskar den lokala trafiken allt eftersom fastigheter rivs.

Så fort Stationsgatan och Nordkalottvägen (E10) måste stängas påverkas genomfartstrafiken, framför allt till LKAB. I Kirunas trafikplan finns förslag på hur busslinjer får en annan sträckning som följd av sprickbildningen.

Etapp 2 innebär den största förändringen då delar av centrum kommer att börja rivas. Etapp 3 får ingen påverkan på trafiken om E10 har stängts inom ramen för Gruvstadspark 2 etapp 1, annars innebär etappen stängning av Nordkalottvägen (E10) och att trafiken till LKAB måste flyttas till en ny infartsväg och att genomfartstrafiken flyttas till nya E10. När etapp 4 genomförs har redan Malmvägen och Lombolöden stängts av. Målpunkter i området försvinner varför trafiken minskar.

Eftersom rivningen kommer att ske etappvis kommer även masstransporterna att ske etappvis fördelat under en längre tid. Transporter av rivningsmassor från Gruvstadspark 2 etapp 2 och 3 kommer främst att ske längs Hjalmar Lundbohmsvägen, Malmvägen, Silfwerbrandsgatan och nuvarande E10 söderut. Transporter från etapp 4 kommer främst att gå längs Malmvägen och Lombolaleden.

E10 används för transport av farlig gods genom Kiruna. Fram till år 2020 beräknas antalet transporter med farligt gods öka från drygt 300 (2014) till högst 755 per år.

Avfall

De omfattande rivningarna av bebyggelse och infrastruktur kommer att alstra stora mängder rivningsmaterial av olika avfallsslag. Allt avfall hanteras och tas omhand med hänsyn till användbarhet och farlighet. Farligt avfall ska utsorteras från övrigt avfall. Farligt avfall förvaras väderskyddat och på sådant sätt att obehöriga inte kan komma åt det. Farligt avfall får inte blandas.

Antalet byggnader som kommer att rivas uppskattas till:

- Etapp 2: 57 byggnader med en byggnadsvolym på ca 291 000 m³.
- Etapp 3: 33 byggnader med en byggnadsvolym på ca 79 000 m³.
- Etapp 4: 114 byggnader med en byggnadsvolym på ca 241 000 m³.

Störningar

Nollalternativet

Nollalternativet innebär minskat eller upphört buller från gruvans ovanjordsverksamhet och upphört buller och vibrationer från sprängningar, minskad damning och minskade utsläpp till luft. Minskat behov av transporter medför minskat vägtrafikbuller och utsläpp till luft.

Planalternativet

Avståndet mellan bebyggelsen och gruvverksamheten ovan jord ökar i och med att området omvandlas till gruvstadspark.

Trafik från gator som stängs leds om inom befintligt gatunät. Genomfartstrafiken genom Kiruna kan under en övergångsperiod komma att ledas genom befintliga stadsgator och då medföra ökad risk för bullerstörning. Med minskat antal boende och verksamheter inom Gruvstadsparken minskar den lokala trafiken och därmed störningar från trafik på sikt.

Ett stort antal byggnader kommer att rivas. Under rivningstiden kommer området att utsättas för ökat buller och ökade vibrationer från rivningsarbeten och transporter.

Samlad bedömning etapp 3

Nollalternativet

Nollalternativet medför negativa konsekvenser för berörda riksintressen. Möjligheten att uppnå nationella mål påverkas övervägande negativt. Avveckling av gruvverksamheten medför minskade möjligheter för försörjning i Kiruna och därmed risk för utflyttning och att bebyggda miljöer överges, vilket påverkar stadsbilden, kulturmiljön och sociala aspekter. Markdeformationer bedöms fortsätta under ett antal år även efter att gruvdriften upphört och påverkar byggnader, infrastruktur och naturmiljö.

Planalternativet

All bebyggelse inom planområdet kommer successivt att rivras. Bostäder och verksamheter måste omlokaliseras till andra delar av staden. De sociala förutsättningarna förändras, kulturmiljöer utradas och stadsbild och trafiksystem förändras. Anläggandet av gruvstadspark innebär att rivningsmassor hanteras, markföroreningar tas omhand och dagvatten bidrar till att lindra effekterna på ytvattensystemet.

Etapp 3		Nollalternativ	Planalternativ
Riksintressen	Kulturmiljö	Negativ påverkan genom att byggnader överges.	Riksintressmiljön fragmenteras successivt. Mycket stor påverkan på riksintressets värden.
	Värdefulla ämnen	Innebar betydande påverkan på riksintresset då villkoren för brytningstillståndet inte kan efterlevas.	Innebar positiv påverkan på riksintresset.
	Kommunikation	Ny E10 byggs sannolikt inte. Befintligt vägnät genom staden används för genomfartstrafik.	Geofartstrafik leds på ny E10.
Nationella mål	Miljömål	Positiv påverkan på mål 1 och 2. Negativ påverkan på mål 15	Positiv påverkan på mål 2, 4, 8, 11 och 16. Både positiv och negativ påverkan på målen 1 och 15.
	Folkhälsomål	Negativ påverkan på målen Delaktighet och Ekonomiska och sociala förutsättningar	Positiv påverkan på mål Delaktighet. Både positiv och negativ påverkan på målen Ekonomiska och sociala förutsättningar.
Påverkan på miljöaspekter	Stadsbild	Risk för utflyttning och att stadsmiljöer förfaller.	Måttliga konsekvenser då bebyggelse i stadsranden försvinner och området utvecklas från stadslandskap till parklandskap och så småningom till gruvområde.
	Kulturmiljö	Vissa byggnader kommer att behöva rivras trots att de nuvarande planbestämmelserna kvarstår. Stora negativa konsekvenser för kulturmiljön.	Mycket stora konsekvenser. Bebyggelsen kommer att rivras, läsbarheten i kulturmiljöerna försvinner, förändringen är oåterkallelig.
	Sociala aspekter	På sikt stora negativa konsekvenser på grund av minskade möjligheter till försörjning och inkomst.	Stora negativa konsekvenser på grund av att människor tvingas att flytta.
	Dag- och grundvatten	Dagvattenavrinningen påverkas av sprickbildning. Grundvattensänkning uppstår av gruvverksamheten oavsett plan.	Dagvatten från planområdet tas omhand. Grundvattensänkning uppstår av gruvverksamheten oavsett plan.
	Naturmiljö	Luossajoki vattensystem påverkas genom förändrad dagvattenavrinning. På sikt återtar vattensystemet sitt tidigare flöde när gruvverksamheten upphör och gruvan vattenfylls.	Sjöarna torkar successivt ut p.g.a. sprickbildningen, förlorar viktigt habitat och riskerar att bli förgiftade. Hastigheten beror på om flödet i Luossajokisystemet kan säkras via tillförsel av vatten.
	Förorenad mark	Markföroreningar måste hanteras när verksamheter avvecklas.	Befintliga markföroreningar saneras i samband med planens genomförande.
	Trafik	Transporter längs befintligt vägnät genom staden. Ny E10 byggs sannolikt inte.	Ingen påverkan på trafiken. Genomfartstrafik och transporter flyttas över till ny E10.
	Avfall och massor	Begränsad mängd rivningsavfall uppstår, spritt över tid.	Stora mängder rivningsavfall uppstår och hanteras under en begränsad tid.
	Störningar	Störning i form av buller och dammning minskar då industriverksamhet och trafik minskar. Genomfartstrafik blir dock kvar genom bebyggelsen.	Störning i form av dammning och buller ökar i samband med rivningsarbeten. Störning från industri minskar med ökat avstånd. Transporter flyttas till ny E10.

Bild 33. Matris över påverkan/konsekvenser för Gruvstadspark 2 etapp 3 på aspekter som behandlats i miljökonsekvensbeskrivningen. Röd färg = negativa konsekvenser. Grön färg = positiva konsekvenser. Gul färg = inga, obetydliga eller neutrala konsekvenser. Källa: Miljökonsekvensbeskrivning för detaljplan för Gruvstadspark 2, etapp 2,3 och 4.

I miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om kontroll och uppföljning anges vad som behöver följas upp och vilka åtgärder som behöver vidtas.

GENOMFÖRANDE

Organisatoriska frågor

Tidplan

Avsikten är att planprocessen ska genomföras enligt följande tidplan:

- Samråd: första kvartalet 2017
- Granskning: andra/tredje kvartalet 2017
- Antagande: fjärde kvartalet 2017
- Laga kraft: tre veckor efter antagande

Genomförandetid

Genomförandetiden sträcker sig fem (5) år från det datum planen vunnit laga kraft. Omvandlingen till gruvstadspark för området beräknas ske inom cirka 5 år från det att planen vinner laga kraft. Som tidigare nämnts kan gruvstadsparken fortfarande innehålla vissa funktioner innan omvandlingen till gruvindustri måste genomföras.

Genomförandeavtal

Innan detaljplanen antas ska ett genomförandeavtal träffas mellan Kiruna kommun och LKAB. Avtalet reglerar bland annat villkor för genomförandet av planen och hur den befintliga kommunaltekniken ska hanteras. Genomförandeavtalet beskriver även organisationen för genomförandet av detaljplanen. En styrgrupp med representanter från kommunen och LKAB initierar de delprojekt som behövs för genomförandet av detaljplanen, exempelvis delprojekt för hantering av kommunalteknik, avveckling av byggnader, anläggande av park.

Syftet med genomförandeavtalet är i huvudsak att säkerställa att planområdets övergång från nuvarande användning till mark för gruvindustri sker med beaktande av kraven på god boendemiljö och en fungerande stadsmiljö så länge området nyttjas för bostäder och kommersiell verksamhet. Avtalet reglerar även det ekonomiska ansvaret för de åtgärder som krävs för att syftet skall uppnås.

Ansvarsfördelning

LKAB ansvarar för genomförandet av detaljplanen. Det betyder att LKAB ansvarar för att nuvarande användning inom planen avvecklas till gruvstadspark och därefter när området inte längre kan beträdas till industriområde. Genomförandeavtalet beskriver närmare hur denna omvandling ska ske.

Kiruna kommun ansvarar för framtagande av detaljplanen som möjliggör att området ska kunna omvandlas till industriområde.

Huvudmannaskap

Inom planen finns inte någon allmän platsmark. De allmänna platser, gator och parker, som finns idag ska kunna nyttjas fram till det att planområdet omvandlats till industriområde. Allmänhetens tillgång till områdena tryggas i avtal mellan LKAB och Kiruna kommun. I avtalen regleras också drift och underhåll av områdena. Inom

planen ligger järnvägsspår som är nödvändiga för att Kirunas tillfälliga järnvägsstation ska fungera. Stationen är Trafikverkets och ligger på deras fastighet.

Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser

Fastighetsbildning

Detaljplanen gör det möjligt att ändra markanvändningen från nuvarande bostäder, kontor, hotell, trafik med mera till gruvindustri. LKAB arbetar med att förvärva samtliga fastigheter inom planområdet. Avsikten är att genom fastighetsreglering tillföra marken till LKAB:s industrifastighet, Ön 1:1, i takt med förvärven.

Fastigheterna som berörs i sin helhet är Finkan 4, Finkan 7, Loket 2, Loket 6, Loket 7, Loket 9 Loket 10, Loket 15 och Jukkasjärvi Bandel 1:35. Utöver detta påverkas även områden av den privatägda fastigheten Järnvägen 1:1, Trafikverkets fastighet Jukkasjärvi Bandel 100:1, Kiruna 1:1 som förvaltas av staten och fastigheter som ägs av LKAB. Kiruna kommun har överlåtit den kommunala mark som ligger inom planområdet.

LKAB ansöker om nödvändig fastighetsbildning för genomförandet av detaljplanen.

Gemensamhetsanläggningar, ledningsrätter och servitut

Inom planområdet finns en gemensamhetsanläggning för vatten- och avloppsledningar, Centrum ga:1. I och med genomförandet av detaljplanen kommer gemensamhetsanläggningen tappa sin funktion och ska därför upphävas.

Jukkasjärvi Bandel 1:35 har servitut avseende utfartsväg som berör planområdet. Utfartsvägen har idag ny sträckning och servitutet ska upphävas.

Inom planområdet finns skyddsrum belägna inom fastigheterna Järnvägen 1:1, Finkan 4 och Finkan 7. Dessa omfattas av skyddsrumsservitut enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) benämning. MSB beslutar om avveckling av skyddsrum. Innan startbesked för ett rivningslov ges begär bygglovskontoret att sökanden ska lämna in ett intyg på att ansökan om avveckling av skyddsrummet är gjord till MSB.

Inom planområdet finns ett antal ledningsrätter. Kiruna Kommun har ledningsrätt för vatten- och avloppsledningar inom planområdet. Tekniska Verken har ledningsrätt för fjärrvärme och Skanova för teleledningar. Ledningsrätterna ska upphävas när ledningarna inte fyller någon funktion och avvecklas.

Lantmäteriets arbetsuppgifter, efter det att planen har vunnit laga kraft, är att med stöd av detaljplanen genomföra fastighetsregleringar och ledningsrättsförrättningar för upphävande av nuvarande fastighetsindelning och rättigheter

Ekonomiska frågor

Planekonomi

LKAB har tecknat ett planavtal med kommunen som reglerar kostnader och upprättande av detaljplan. Enligt planavtalet bekostar LKAB planarbetet och samtliga utredningar som utförs i samband med planarbetet.

Genomförandekostnader

LKAB ansvarar för samtliga kostnader i samband med genomförandet av detaljplanen.

LKAB arbetar med att förvärva all mark inom planområdet genom avtal. För berörda fastighetsägare har ersättningsprinciper tagits fram som utgör grunden för förvärvsvillkoren.

Inom planområdet finns nio privata fastigheter samt mark som tillhör Trafikverket och Statens fastighetsverk. Kommunen har träffat avtal med LKAB om överlåtelse av den kommunala marken inom området. Kan inte frivilliga förvärv träffas kommer LKAB att ansöka om markanvisning hos Bergsstaten för att få åtkomst till marken.

Markanvisning prövas i en förrättning där ersättningen bestäms efter expropriationslagen. Det är Bergsstaten som utför förrättningen och bestämmer ersättningen.

Även för hyresgäster, bostadsrättsinnehavare och näringsidkare har LKAB tagit fram ersättningsprinciper som utgör grunden för överenskommelser mellan berörda och LKAB.

Inom planområdet finns ledningar som ägs av Tekniska verken i Kiruna AB, Kiruna kommun och Skanova. LKAB tecknar nödvändiga överenskommelser om kostnader för eventuell flytt av ledning. LKAB har kompenserat kommunen för kommunaltekniken inom planområdet i samband med avtalet för gruvstadspark 2.

Tekniska frågor

Tekniska utredningar

En projektgrupp har bildats för att säkerställa funktionen för den kommunalteknik som finns inom planområdet. Kommunaltekniken ska fungera under hela den perioden som området omvandlas från dagens användning till industriområde. Det måste även säkerställas att intilliggande områdets kommunalteknik inte påverkas.

Genom planområdet går allmän väg E10 och järnvägsspår. För E10 finns en ny vägplan fastställd. Arbetet med att bygga den nya vägen planeras att starta hösten 2017 och vara klart 2019. Järnvägsspåren är nödvändiga för att den tillfälliga järnvägsstationen ska fungera.

Konsekvenser av planens genomförande

Fastighetskonsekvensbeskrivning

Inom planområdet finns nio privatägda fastigheter. Andra fastighetsägare är LKAB, Staten och Trafikverket. LKAB har dialog med fastighetsägare inom planområdet med målet att träffa överenskommelser om förvärv. Med de privata fastighetsägarna för att i första hand genom frivilliga avtal förvärva fastigheterna, antingen genom monetär ersättning, eller genom ersättning med en ny byggnad på en ny fastighet i nytt centrum. Se även avsnittet Genomförandekostnader s. 39. Med Kiruna kommun har avtal om överlåtelse av marken träffats.

Inom planområdet finns en gemensamhetsanläggning för vatten- och avloppsledningar, Centrum ga:1. I och med genomförandet av detaljplanen kommer gemensamhetsanläggningen tappa sin funktion och avses därför att upphävas.

Jukkasjärvi Bandel 1:35 har servitut avseende utfartsväg som berör planområdet. Utfartsvägen har idag ny sträckning och servitutet ska upphävas.

Inom planområdet finns skyddsrumsservitut. Upphävande av servituten prövas i samband med rivningslov.

LKAB och Kiruna kommun har träffat ett avtal som beskriver åtaganden och överenskommelser gällande Gruvstadspark 2, se avsnitt om tidigare ställningstaganden s. 7 samt kommunens hemsida.

Ekonomiska frågor

LKAB svarar för samtliga kostnader för att genomföra planen. För berörda fastighetsägare, näringsidkare och hyresgäster har ersättningsprinciper tagits fram som redovisar grunden för ersättningen till de som är berörda inom planområdet.

Tekniska frågor

En utredning har genomförts av VA-systemet som beslutsunderlag för avveckling/omdragning av ledningar. Ledningar kan behöva avvecklas på grund av deformationer innan en byggnad som försörjs av ledningen berörs. Då kan ledningar behöva dras om i ny sträckning. På samma sätt kan vägar behöva dras om när en väg som måste avvecklas medför att fastigheter som nyttjas inte längre kan nås.

Samtliga ledningar och vägar inom planområdet kommer att hanteras i avvecklingsprojektet, se avsnitt Avvecklingsprojekt s. 27, för att säkerställa att det finns funktion så länge området används. Därefter avvecklas ledningarna och ledningsrätter/servitut upphävs. Se även Genomförandekostnader och Tekniska utredningar.

ÖVRIGT

Där annat inte anges är bildmaterial och kartor Kiruna kommuns egna.

MEDVERKANDE

Planbeskrivning och plankarta har upprättats av Mona Mattsson-Kauppi, Malin Edin, Cecilia Nerman och Magnus Olofsson på Kiruna kommuns planavdelning.

Planbeskrivningens genomförandedel har upprättats av Eva Ekelund på Kiruna kommuns mark- och exploateringsavdelning.

Miljökonsekvensbeskrivningen som hör till detaljplanen har upprättats av Tyréns på uppdrag av Kiruna kommun.

Kristoffer Johansson
Tf. Planchef

Maria Persson
Biträdande planchef